

MUOJÄRVEN RANTAYLEISKAAVA KAAVASELOSTUS

MAANKÄYTTÖ

Sisälllys

1. JOHDANTO	3	3.1.16 Maisema- ja kulttuuriympäristö	11
2. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	3	3.1.17 Rakennettu kulttuuriympäristö	11
2.1 Suunnittelun alueen sijainti	3	3.1.18 Muinaisjäännökset	12
2.2 Kaavan tarkoitus ja tavoitteet	4	3.2 Aluetta koskevat selvitykset	15
3. LÄHTÖTILANNE	4	3.2.1 Maanomistus	15
3.1 Alueen yleiskuvaus	4	3.3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	15
3.1.1 Asutus ja yhdyskuntarakenne	4	4. SUUNNITTELUTILANNE JA TAVOITTEET	16
3.1.2 Elinkeinoelämä ja palvelut	4	4.1 Maakuntakaava	16
3.1.3 Poronhoito	4	4.2 Yleiskaavat	18
3.1.4 Liikenneverkosto	5	4.3 Suunnittelun tavoitteet	19
3.1.5 Ulkoilureitit / virkistys	5	4.4 Yleiskaavan sisältövaatimukset	20
3.1.6 Alueen luonnonolot	6	4.5 Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian kaavatyölle asettamat tavoitteet	20
3.1.7 Vesistöt	6	4.6 Toiminnalliset tavoitteet	20
3.1.8	8	5. SUUNNITTELUN VAIHEET	21
3.1.9 Pohjavesialueet	8	5.1 Yleiskaavaprosessi, osallistuminen ja yhteistyö	22
3.1.10 Ilmasto	8	6. RANTAYLEISKAAVA	22
3.1.11 Topografia ja maaperä	8	6.1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen	22
3.1.12 Suunnittelun kasvillisuuden yleispiirteet	9	6.2 Maakuntakaavan huomioon ottaminen	22
3.1.13 Eläimistö	9	6.3 Yleiskaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen	23
3.1.14 Natura-alueet ja muut suojelukohteet	10	6.4 Asuminen	24
3.1.15 Muut tärkeät alueet	11	6.5 Maa- ja metsätalous	25
		6.6 Liikenne	25

6.7 Maa-ainesten otto	25
6.8 Veneily ja satamat.....	26
6.9 Virkistys ja vapaa-aika.....	26
6.10 Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet	26
6.11 Maisemallisesti arvokkaat alueet	27
6.12 Vesialueet ja pohjavesialueet.....	27
6.13 Kulttuuriympäristön suojelu	28
7. RANTAYLEISKAAVAN MITOITUS.....	29
8. RANTAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	31
8.1 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen sekä suhde Pohjois- Pohjanmaan ilmastostrategiaan	31
8.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan	31
8.3 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön.....	32
8.4 Työpaikat ja palvelut.....	32
8.5 Vaikutukset luonnonympäristöön	32
8.6 Natura-alueet ja muut suojelualueet	33
8.7 Arvokas lajisto	33
8.8 Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin.....	33
8.9 Taloudelliset vaikutukset	33
8.10 Porotalous, maa- ja metsätalous	34
8.11 Vaikutukset sosiaaliin oloihin	34
9. TOTEUTUS.....	34

LIITTEET JA KARTAT:

- Luontoselvitys, 2008, Ekotoni Ky
- Luontoselvityksen täydennys, 2014, Sweco Ympäristö Oy ja siihen liittyvä luontokartta 1:20 000
- Muinaismuistoseelvitys, 2009; Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura Oy
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, päivitysinventointi 2015 ja maisemaselvitys (2. vaihemaakuntakaava, esitys 2015)
- Ranta-alueita koskeva mitoitusselvitys, 2016, Kuusamon kaupunki
- Itä-Kuusamon vesiosuuskunnan toiminta-alue 2013 ja Kantokylän vesiosuuskunnan toiminta-alue 2013
- Rantayleiskaava Muojärven länsiosa, kartta A, 1:10 000
- Rantayleiskaava Muojärven keskiosa, kartta B, 1:10 000
- Rantayleiskaava Muojärven keskiosa, kartta C, 1:10 000
- Rantayleiskaava Muojärven itäosa, kartta D, 1:10 000
- Kaavamerkinnot ja -määräykset

Muut lähteet:

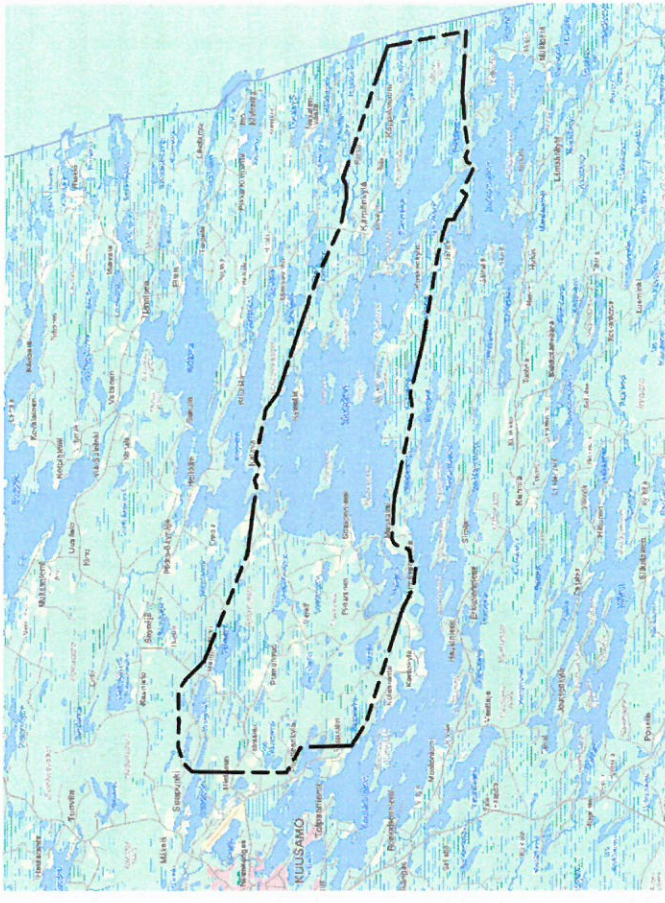
- <http://www.jarviwiki.fi/wiki/Muojärvi> - Kirpistö [74.021.1.001] (14.5.2016)
- <http://paliskunnat.fi/pv/paliskunnat/paliskuntien-tiedot/kallioluoma/> (14.5.2016)
- <http://paliskunnat.fi/pv/paliskunnat/paliskuntien-tiedot/oiivanki/> (14.5.2016)
- http://tupa.gtk.fi/raportti/turve/ttr_404.pdf (6.6.2016)
- http://tupa.gtk.fi/kartta/kallioperakartta100/kps_4524_4542_4613.pdf (6.6.2016)
- Metsänkäsitely ja linnusto, Metsäteho Oy, Helsinki 2002
- Suomen maakuntien ilmasto, raportti 2009:8, Ilmatieteen laitos, Helsinki 2009
- KUUSAMON LUONNONVAROJEN YHTEENSOVITTAMISSUUNNITELMA, Raportin liite: Karttataarkastelu, 2014, Sweco Oy

1. JOHDANTO

Kaavan laatiminen on alun perin lähtenyt liikkeelle 22.8.1994 Kuusamon kunnanvaltuuston tehtyä päätöksen Kuusamon eräiden suurten järvien, Suininki, Muojärvi ja Iijärvi, rantayleiskaavojen laatimisesta. Työ eteni silloisen rakennusasetuksen 154 § mukaiseen kaavaluonnoksen nähtävillä pitoon 7.2.-8.3.1996. Kaavojen laatimista jatkettiin tämän jälkeen vaihtelevasti, mutta lähinnä henkilöresurssien puutteesta johtuen työ keskeytyi.

Laatimis päätös sisälsi yleistavoitteet kaikkien kolmen alueen kaavoitustyölle. Haluttiin mm. turvata tärkeät suojeluarvot, selvittää harjualueisen osalta soranoton ja suojelun suhteita, huomioida ottaa rantojen suojeluohjelma ja korvattut alueet, selvittää virkistyskäytön sekä luonnon- ja maisemasuojelun suhteita arvokkaissa kohteissa, ohjata loma- ja rantarakentamista, ottaa huomioon luontomatkailun kehittämistarpeita ja ohjata maaseutumaisista kyläasutusta. Kaavoituksen tarve ja tavoitteet sille eivät sinänsä ole muuttuneet kahden vuosikymmenen keskeytyksen vuoksi. Käytännössä työ on aloitettu uudelleen alusta.

Mainitut rantayleiskaavat laaditaan pääasiassa lomarakentamisen ohjaamiseen. Kaavaluonnoksia on käytetty poikkeus- ja rakennus-lupien käsittelyn pohjana koko ajan. Suiningin rantayleiskaavatyö on kuitenkin saatettu loppuun ja se on saanut lainvoiman 14.7.2011. Suurten järvien kaavoittamisesta kaupunki ei peri maanomistajilta kaavoituskustannuksia. Nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain 76 § mukaan voitaisiin enintään puolet yleiskaavan laatimiskustannuksista periä maanomistajilta heidän kaavasta saamansa hyödyn suhteessa, mikäli rantoja käsittelevä yleiskaava laaditaan pääasiallisesti loma-asutuksen järjestämiseksi.

Suunnittelualaueen rajaus ja sijainti

2. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

2.1 Suunnittelualaueen sijainti

Suunnittelualaue sijaitsee kaakkoon Kuusamon keskustasta, alueella joka ulottuu keskustan tuntumasta lähes itärajalle saakka. Alue käsittää Muojärven rannat ja siihen liittyvät vesistöt mm. Välijärvi, Kylmäjärvi sekä lukuisia erillisiä pieniä vesistöjä (mm. Pikku-Pöyliö, Iso-Pöyliö, Kuorinki, Sossonjärvi, Haukilampi, Vaaralampi). Suunnittelualaueen pinta-ala on n. 23 000 ha (230 km²), josta ei-virtaavaa vesistöä 8 200 ha (82 km²). Rantaviivaa alueella on 370 km.

2.2 Kaavan tarkoitus ja tavoitteet

Muojärven oikeusvaikutteisella rantayleiskaavalla mahdollistetaan pysyvän asutuksen ja loma-asumisen sekä matkailu-, virkistys- ja liikuntapalveluiden sijoittaminen suunnittelualueelle.

Samalla huolehditaan tarvittavien luonto-, maisema-, ympäristö – ja muiden selvitysten laatimisesta yleiskaavan ohjausvaikutuksen edellyttämällä tavalla. Yleiskaavassa selvitetään myös ne alueet, joilla rakentaminen voisi muodostua niin merkittäväksi, että lisärakentaminen edellyttää mahdollisesti asemakaavan laatimista. Nämä alueet osoitetaan yleiskaavassa.

Osayleiskaavan tavoitteena on kehittää vetovoimainen, toimiva, matkailullisesti kiinnostava, luonnonympäristöä arvostava ja maiseman ominaisuuksia korostava maankäyttöratkaisu, joka tukee alueen yritystoimintaa sekä Kuusamon lomakaupungin kehitystä.

3. LÄHTÖTILANNE

3.1 Alueen yleiskuvaus

3.1.1 Asutus ja yhdyskuntarakenne

Suunnittelualue on suurimmaksi osaksi maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Suunnittelualueelle sijoittuu maakuntakaavassa mainituista kehitettävistä kylistä ainoastaan Törmäsenvaara. Muita kyliä alueella ovat Puutteenkylä, Kantokylä, Sossonniemi, Kajava, Koskenkylä ja Purnunsuo ja Kylmäli. Pysyvän asumisen merkittävimmät keskittymät sijoittuvat kyliin.

Olevat loma-asunnot sijoittuvat järvien rannoille. Tiiviimmin rakennettu lomarakentaminen löytyy Muojärven länsipuolelta, Kylmäjärven alueelta.

Suunnittelualueen asukasmäärä on tällä hetkellä n. 233 asukasta. Alueella on 98 asuttua rakennusta ja 451 loma-asuntoa.

Ajanjaksona 01/2011-05/2016 on suunnittelualueelle myönnetty rakentamiseen liittyviä lupia seuraavasti:

Erilliset vapaa-ajan asunnot	27
Muut maa-, metsä- ja kalatalouden rakennukset	2
Saunarakennukset	20
Taloussrakennukset	16
Vuokrattavat lomamökit ja osakkeet (liiketoim.)	1
Yhden asunnon talot	4

3.1.2 Elinkeinoelämä ja palvelut

Suunnittelualue tukeutuu Kuusamon keskuksen palveluihin. Alueelle sijoittuu Törmäsenvaaran koulu, jossa on n. 30 oppilasta esikoululaiset mukaan luettuna. Maatiloja alueelle sijoittuu 10 kpl, erilaisia yrityksiä 24 kpl, joista 3 matkailupalveluyritystä. Lisäksi alueella on yksittäisiä vuokrattavia mökkejä.

Sossonniemessä toimii kalasatama.

3.1.3 Poronhoito

Kuusamo on kokonaisuudessaan poronhoitoaluetta. Poronhoito-oikeus eli vapaa laidunnusoikeus perustuu poronhoitolakiin (848/1990). Poronhoito-alueella asuvalla poronhoitajalla on oikeus harjoittaa porotaloutta maan omistus- ja hallinto-oikeudesta riippumatta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että poronhoitoa saa harjoittaa myös toisen omistamalla maalla ilman omistajan antamaa lupaa.

Kaava-alue sijoittuu pääasiassa Oivangin paliskunnan (1662 km2) alueen etelärajalle ja Kallioluoman paliskunnan (1550 km2) alueen pohjoisimpaan osaan. Oivangin paliskunnan suurin sallittu elopöroluku on 2 400 ja

poronmistajia oli 54 (04/2016). Kallioluoman paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 2 3400 ja poronmistajia oli 41 (04/2016).

Poronhoito perustuu laajoihin luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laidunnukseen joko ympärivuotisesti tai suurimman osan vuodesta. Kaava-alueen länsipää on Oivangin paliskunnan talvilaidunta. Maankäytön eri intressien vuoksi poronhoito on murruksessa ja mm. luontainen laidunkierro hakee uutta toimivaa mallia. Poronhoitoon kannalta osa alueista jää vajaakäytölle ja osa kuormittuu ylilaidunnuksella.

Laidunalueiden lisäksi paliskunnilla on erilaisia toiminnallisia alueita, kuten lisääntymisaikaiset alueet (vasoma, rykimä) sekä poronhoitotöihin liittyviä alueita ja kiinteitä tai siirrettäviä rakenteita. Porotalous on toimiala, jolla on alueidenkäyttöllisiä tarpeita koko kaupungin alueella. Poroa ja porotaloutta hyödynnetään runsaasti matkailualueiden ja -keskusten imagontuottamisessa ja matkailumarkkinoinnissa.

Yhdyskuntatekniikka

Kaava-alueen sähkönsiirrosta huolehtii Caruna Oy. Pohjakartalla on esitetty 110 kV:n ja 20 kV:n voimalinjat.

Kantokylän vesiosuuskunnan vesihuoltoalueeseen kuuluu osia Törmäsenvaaran ja Sossonniemen kylistä Välijärven ja Kylmäjärven rannoilla. Kantokylästä päin tulee mainituille kyläalueille vesijohto, joka yhtyy Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan verkostoon Raatesalmella.

Itä-Kuusamon vesiosuuskunnan vesihuoltoalueeseen kuuluu osia suunnittelun alueen luoteisosassa mm. Pitkäperän ja Hangasjärven rannoilla.

Yleiskaava-alueella sijaitsee Luikonkankaan vedenottamo.

Yhtenäistä viemäriverkkoa ei kaava-alueella ole. Jätevesien käsittely tapahtuu pääasiassa imeyttämällä maahan. Pohjavesialueilla on käytettävä umpinaista jätevesisäiliötä tai yhteinen puhdistusjärjestelmä.

MAANKÄYTTÖ

3.1.4 Liikenneverkosto

Suunnittelun alueen liikenneverkon rungon muodostavat paikallistiet pohjoispuolinen Kuusamo-Kajava 18867 ja eteläpuolinen Kuusamo-Koskenkylä 18858, jotka Sossonniementie 18859 ja Palokankaan-tie yhdistävät. Itäpäässä Koppelontie 18862 jatkuu yksityistienä. Yksitystieverkko alueella on tasoltaan kirjavaa. Yksitystiet ovat pääasiassa pistoja yleiseltä tieltä.

Valtio ylläpitää paikallisteitä ja tiekunnat yksityisteitä. Kaupunki avustaa yksityisteiden kunnossapitoa. Joukkoliikennettä ei alueella ole koululaiskuljetuksia lukuun ottamatta. Koululaiskuljetus kiertää toistaiseksi koulupäivinä aamuin illoin reittiä Kuusamo-Sossonniemi-Kajava-Kärpänkylä ja takaisin.

Lentoliikenne

Kuusamon lentoasema sijaitsee 6 km päässä keskustasta. Lentovuoroilta on bussikuljetus Kuusamon keskustaan ja päinvastoin. Muojärven länsipäähän Sossonniemen lentoasemalta on matkaa n. 29 km ja itäpäähän (Pitkäperän pää) Kajavan ja Koskenkylän kautta n. 52 km, Lämsänkylän kautta n. 63 km.

3.1.5 Ulkoilureitit / virkistys

Alueen ainoa käytössä oleva ulkoilureitti kulkee Törmäsenvaaran koululta Muovaaraan. Sitä käytetään talvella hiihtolatuna ja kesällä patikkareittinä. Pyöräilyreitti kulkee pääosin olemassa olevia metsäautoteitä.

Pohjanlahden merenkulupiiri laati veneilyreittisuunnitelman 1994. Reitti kulkee Kirkonkylältä Kuusamojärven selkää pitkin Muosalmeen, josta Muojärven kautta Kajavansalmeen ja sieltä edelleen Kirpistölle. Toinen yhteys on suunniteltu Sossonniemen kalasatamasta Muojärven selkää pitkin Kärpänkylään. Reitit on merkitty vesistöön. Melontareitti lähtee Törmäsenvaaran kylän venevalkamasta, kulkee veneilyreittiä mukaillen virransalmen kautta Kuusamojärveen. Yhteys Kirpistölle on

Kajavansalmen kautta ja yhteys Joukamajärveen Koskenlammen kautta tai Piikilammenkautta.

Suunnittelualueella on moottorikelkkareitti, joka tulee Saapunkijärven Pitkäperältä metsätaivalta myöten Muojjärvelle ja palaa Kuusamajärvelle Kylmäjärven ja Välijärven kautta.

3.1.6 Alueen luonnonolot

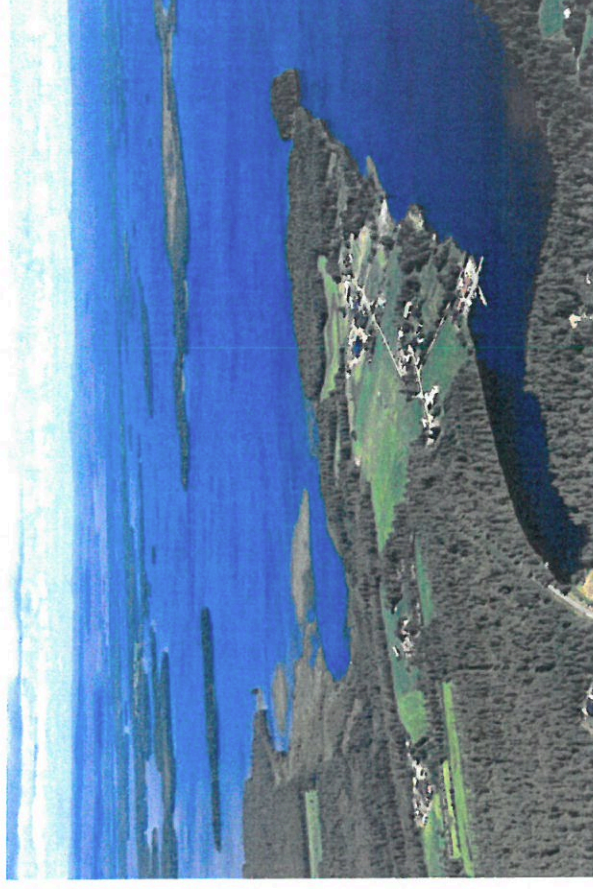
Osayleiskaavan perusselvityksenä on laadittu luontoselvitys v. 2008 (Ekotoni Ky). Selvitystä on täydennetty 2014 (Sweco Ympäristö Oy). Luontoselvityksessä on esitetty aiemman selvityksen huomionarvoiset luontokohteet ja tarkasteltu luonnonsuojelulain, vesilain ja metsälain mukaisten sekä uhanalaisten luontotyyppien esiintymistä näillä kohteilla. Lisäksi on rajattu maastokäyntien mukaan muutamia uusia kohteita. Alueella esiintyy vesilain ja metsälain mukaisia sekä muina huomionarvoisia kohteina esitetyjä alueita. Kartalla on esitetty myös metsäkeskuksen kuviotiedot huomionarvoisina kohteina.

Selvitys antaa yleiskuvan alueen luonto-arvoista ja sen perusteella kaavassa on osoitettu metsälain, vesilain ja luonnonsuojelulain mukaiset kohteet. Selvityksissä on myös määritelty luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävimmät alueet. Tarkemmat selvitykset on kohdennettu alueille, joille lisärakentamista on osoitettu kaavalla.

Uhanalaista lajistoa Muojjärvellä on hyvin vähän. Huomionarvoista linnustoa esiintyy Muojjärven saarissa ja kaava-alueen järvillä. Linnustollisesti merkittävät alueet on esitetty erikseen. Muojjärven keskiosat kuuluvat Natura-alueeseen sekä rantojen suojelu-ohjelmaan. Natura-alue on linnustollisesti merkittävä. Saarissa on useita yksityismaan luonnonsuojelualueita.

Luontoselvityksen täydennyksessä on liitekartalla esitetty kootusti alueen luontoarvot maankäytön suunnittelun pohjaksi. Vesilain ja metsälain

mukaiset alueet sekä muina huomionarvoisina kohteina rajatut alueet ja uhanalaisten luontotyyppien esiintyminen on kuvattu tässä selvityksessä, laajemmat huomionarvoisina alueina rajatut kohteet aikaisemmassa luontoselvityksessä (Ekotoni Ky 2008), jossa niiden maankäytölle on myös annettu suosituksia.

Muojjärven selkää Sossonniemen yläpuolelta katsottuna

3.1.7 Vesistöt

Suunnittelualueen pinta-alasta 35,6 % on vesistöä. Vesistön yhteispinta-ala on 8200 ha ilman jokien pinta-ala. Rantaviivaa on 370 km. Suurin vesistö on Muojjärvi (5500 ha), ja siihen välittömästi liittyvät Välijärvi ja Kylmäjärvi (yht. 400 ha), Kajavan järvi sekä Piikisellä-Pitkäperä (1200 ha). Muojjärven vedenpinnan korkeus on + 253 mpy.

Muojjärvi on karu ja kirkasvetinen kookas järvi, jossa on huomattavan paljon lähes luonnontilaisia osia. Se sijaitsee kokonaan karulla

graniittigneissialueella. Alueen ranta- ja vesikasvillisuus on niukkaa kuten myös eläimistökin. Linnusto on paikoin edustavaa ja karuille järville hyvin tyypillistä lajistoa. Alueen vedenlaatu on erinomainen ja se edustaa hyvin niukkaravinteisia suurjärviä. Järvi on säännöstelemätön. Saarissa olevia soita on ojitettu.

Muojärvi on Vienan Kemian vesistön suurin Suomen puoleinen järvi Kuusamossa, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Sen pinta-ala on 45-55 km². Valuma-alue on järvi mukaan lukien 870 km² ja järvisyys 22,2 %. Suurimmat Muojärveen laskevat vesistöt ovat Kuusamojärven alue (480 km²) ja Venäjältä tuleva Penikkajoki (87 km²). Muojärven suurin syvyys on 36 m ja keskisyvyys 5,4 m.

Muojärven vedenkorkeushavaintoja on SYKE:n rekisterissä vuosilta 1971–1975 sekä vuodesta 1989 lähtien. Vedenkorkeuden keskimääräinen vuotuinen vaihtelu on 48 cm.

Muojärven jäänpaksuushavaintoja on SYKE:n rekisterissä vuodesta 1996 alkaen. Jään keskimääräinen talvikautinen maksimipaksuus on ollut 67 cm, koko jakson ennätyspaksuus 89 cm huhtikuulta 1998.

Järven saaret ovat vesistön kokoon verrattuna pieniä. Suurimpia ovat Porosaari, Rajasaari ja Matalasaari, jotka kaikki sijaitsevat järven länsipäässä. Saaret ovat pinnanmuodostukseltaan varsin matalia.

Lisäksi alueella on lukuisia erillisiä pieniä vesistöjä mm. Pitkäperä (Saapunkijärven osa), Soilu, Hangasjärvi, Siikalampi, Vätilampi, Likalampi, Kaakkurilampi, Tuuliaislampi, Iso Akanlampi, Pieni Akanlampi, Ristilampi, Nimetönlampi, Umpilampi, Pyhälampi, Pitkälahti (Kuusamojärvi), Pitkäperä (Saapunkijärvi), Pyhälähti (Kuusamojärvi), Raatelampi, Kuorinki, Kuoringinpäälampi, Särkilampi, Pyhälampi, Tärkkämö, Jokipolvenlampi, Purnulampi, Konttilampi, Laukkulampi, Pikku Hirvaslampi, Hirvaslampi, Pikku-Pöyliö, Iso-Pöyliö, Mäenaluslampi, Oravalampi, Tammalampi, Ulkulampi, Kaivolampi, Ahvenlampi, Hoikanlampi, Mäntylampi, Kaakkurilampi, Ristilampi, Jokilampi, Taulalampi, Taliskotalampi, Pikku Muojärvi, Tervalampi, Luikonlampi, Murtolampi, Pikku Pietarinlampi,

MAANKÄYTTÖ

Joutenlampi, Pietarinlampi, Pullonlampi, Haukilampi, Sossonjärvi, Vaaralampi, Muokankaanlampi, Kiurulampi, Koskenlampi, Putikkalampi, Ahvenlampi, Pikku-Kopatti, Iso-Kopatti, Piiksilampi, Lehtolampi, Karhujärvi, Ristilampi, Koppelojärvi, osin Laakkiainen, Alimmainen, Keskimäinen ja Ylimmäinen Saralampi, Ruokolampi (osin), Toulalampi, Mustanmaanlampi, Pikkulampi, Lehmilampi, Takalampi, Saralampi, Ryönälampi eli Pekkalan lampi, Käppälampi, Kokkolampi, Varpalampi, Hanhilampi, Pahansäänlampi, Ruokolampi, Paskolampi, Myllylampi, Sammakkolampi, Särkilampi, Härkölampi (osin), ja useita nimettömiä pieniä lampia sekä useita jokia ja puroja.

Kaivopuro (Luontoseilytyksen päivitys/Aija Degerman).

3.1.8

3.1.9 Pohjavesialueet

Suunnittelualueelle sijoittuu kolme luokiteltua pohjavesialuetta.

Muojärven Rajasaarassa on vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (11305146), joka on kooltaan 0,9 km². Koskenkylässä Leveäkangas (11305147) on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Kooltaan se on 8,9 km² ja sen tila on hyvä. Kaava-alueen länsiosassa Tärkkämönkankaat (11305144) on muu pohjavesialue kooltaan 2,8 km². Sen tila on hyvä. Muuksi pohjavesialueeksi luokiteltu Taliskotakangas (11305143) on kooltaan 1,2 km². Sen tila on hyvä. Pohjavesialue Luikonkangas (11305142) on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Se on kooltaan 8,6 km² ja sen tila on hyvä.

3.1.10 Ilmasto

Kuusamo kuuluu Peräpohjolaan, missä ilmasto on hyvin mantereinen. Vuoden keskilämpötila on nollan vaiheilla ja kasvu-kauden pituus 130–140 vrk. Kuusamo kuuluu kasvien menestymisvyöhykkeeseen VII.

Alueella talvi on pitkä ja ankara ja kesä lyhyt, tosin melko lämmin. Alueen suurilmastolle ovat ominaisia mantereiset suurivaihtelevaiset lämpösuhteet ja viileistä oloista johtuvat merelliset kosteusuhteet. Alueella sademäärä vaihtelee 550–650 mm välillä ja lumipeitteen paksuus on 60–70 cm. Kuusamo kuuluu myös Suomen runsaslumisimpiin seutuihin, kuitenkin järvilaaksoissa lunta on hieman ympäristöä vähemmän. Sadepäiviä on keskimäärin 200 kappaletta vuodessa.

Talvinen metsä (Tauno Kohonen)

3.1.11 Topografia ja maaperä

Kuusamon kunnan etelä- ja keskiosan kallioperä kuuluu arkeeseen, 3100 – 2500 miljoonaa vuotta vanhaan pohjagneissikompleksiin, eli Itä-Suomen graniittigneissikompleksiin. Alueelle tyypillisiä kivilajeja ovat graniitit ja migmatiitit. Kuusamon pohjoisosan liuskealue ei ulotu Muojärven alueelle. Kuusamon kunnan keskiosaa luonnehtivat pitkät itä-länsisuuntaiset järvet ja loivapiirteiset vaaramaisemat. Muojärvi on noin 250 m merenpinnan yläpuolella. Suunnittelualueen korkein kohta on Muovaara alueen länsiosassa (347 m). Itäosassa Nännävaara kohoaa 319 m korkeuteen. Järven eteläpuolella korkein kohta on Muokangas (280 m).

Kuusamon kunnan keskiosan maaperää hallitsevat erilaiset moreenimuodostumat, kalliopaljastumat ja turvekerrostumat. Paikoin on lajittuneesta aineksesta kuten sorasta ja hiekasta muodostuneita kerrostumia. Moreeniselänteet eli drumliinit ovat syntyneet aktiivisesti virtaavan jäätikön pohjalla pohjamoreenin kasautuessa jäätikön virtauksen suuntaiseksi kohoumiksi. Drumliinien muoto vaihtelee

pitkänomaisista leveisiin muotoihin. Kuusamon drumliinikenttä on yksi Suomen suurimmista. Jääkauden aikainen jäätikön liike oli lännestä itään. Siksi kalliopaljastumia löytyy usein vaarojen länsirinteiltä itärinteiden ollessa tavallisesti moreenin ja muiden maaperämuodostumien peittämiä. Suot ovat usein muodoiltaan jäätikön virtauksen mukaan suuntautuneita.

Suunnittelualueen yleisin maalaji on moreeni. Kallioalueita on Muovaaran ja sen pohjoispuolen Pikku Muovaaran ja Rahkovaaran alueella. Muojärven eteläpuolella kalliomaata on Kallioniemessä ja järven itäosassa Nännävaaran ympäristössä. Sora- ja hiekka-alueet keskittyvät Muovaaran eteläpuolelle Iso-Pöyliön, Kuoringin ja Välijärven väliselle alueelle ja pohjoispuolella Tärkkämöjärven ja Muojärven väliselle alueelle. Suunnittelualueen itäosassa sora- ja hiekkamaita on Piiksiselän ja Joukamojärven välisellä kannaksella. Turvemaat ovat kerrostuneet maaston alavimpiin kohtiin ja niiden muodossa näkyy selvä itä-länsisuuntautuneisuus.

Muinaisen Itämeren vaiheet eivät ole koskaan ulottuneet Kuusamon korkeudelle ja aluetta kutsutaan siten supra-akvaattiseksi eli vedenkoskemattomaksi. Vedenkoskemattomilla alueilla moreeniaines on huuhtoutumatonta ja hyvän vedenpidätyskyvyn omaavana se näkyy kasvillisuudessa hyväkasvuisina kuusivaltaisina tuoreina kangasmetseinä.

3.1.12 Suunnittelualueen kasvillisuuden yleispiirteet

Suunnittelualue on runsaiden vesistöjen pirstomaa maastoa, jonka metsätyypit vaihtelevat topografian ja maaperän mukaan karuista mäntykankaista rehevämpiin kuusimetsiin. Metsäkasvillisuuden aluejaossa Kuusamo sijoittuu Pohjoisboreaaliselle vyöhykkeelle. Suunnittelualueen kasvillisuus on yleiskuvaltaan karua. Kuivia mäntykankaista on alueen länsiosassa Muovaaran pohjois- ja eteläpuolen sekä Piiksiselän etelärannan sora- ja hiekkakerrostumien alueilla. Moreenimailla metsät vaihtelevat kuivista kankaista tuoreisiin kankaisiin. Mänty on puulajeista yleisin, kuusimetsiä on paikoin, esimerkiksi

MAANKÄYTTÖ

Törmänsavaaran rinteillä. Lehtipuustoa on lähinnä vesistöjen rannoilla. Metsät ovat talouskäytössä, iältään taimikoista varttuneisiin kasvatusemetsiin. Luonnontilaisia ja vanhoja metsiä on pääasiassa suojelualueilla, kuten Muojärven saarissa.

Kuusamo kuuluu Peräpohjan aapasuoalueeseen. Kuusamon suot ovat pääosin minerotrofisia ja alueen aapasuoluonnolle tyyppillisiä ovat rimpinevat ja saranevat. Laajimmat suoalueet ovat Muojärven eteläpuolella Kiurusuolta Koskenkylään, järven pohjoispuolella Kärpänkylän länsi- ja itäpuolella sekä Hangasjärven ja Tärkkämön ympäristössä. Suot ovat itäkaako-länsiluodesuuntautuneita maastonmuotojen mukaan. Soita on laajalti ojitettu, mutta luonnontilaisiakin laajoja soita on, erityisesti ranta-alueilla.

Pellot ovat keskittyneet asutuksen läheisyyteen, Sossoniemeeseen, Törmänsavaaraan, Muosalmeen, Koskenkylään, Kajavan, Kylmäjän ja Kärpänkylän alueelle. Osa pelloista on viljelykäytössä, osa on pensoittunut ja metsittynyt käytön loputtua. Kulttuurikasvillisuutta esiintyy asutuksen läheisyydessä sekä teiden varsilla. Muojärven rannoilla on muutamia perinnemaisemakohteita, lähinnä laitumia. Karun Muojärven ranta- ja vesikasvillisuus on niukkaa, samoin kuin suunnittelualueen useiden pienempien järvien ja lampien.

3.1.13 Eläimistö

Alueen nisäkäslajisto on tavanomaista metsien lajistoa; kuten hirvi, jänis, kettu, orava. Kuusamo kuuluu poronhoitoalueeseen. Suurpedoista karhusta, sudesta, ahmasta ja il-veksestä on havaintoja Muojärven eteläpuolelta kahden edellisen kuukauden ajalta (RKTL riistahavainnot.fi). Ilvespentueita ei Kuusamossa ole havaittu (RKTL lausunto, ilves 2014). Karhupentueista havaintoja on (RKTL lausunto, karhu 2014). Riistakeskus Oulun alueelta havaintoja poronhoitoalueelta on yksittäisistä susista, mutta ei pareista eikä laumoista (RKTL lausunto 2014, susi).

Hirvi Takalamminkankaalla (Luontoseelvityksen täydennys/Aija Degeman).

3.1.14 Natura-alueet ja muut suojelukohteet

Natura-alueet

Muojärven keskiosat saarineen ovat Natura-aluetta Muojärvi (FI1101614). Alue on suojeltu luonto- ja lintudirektiivin perusteella (SCI/SPA). Natura-alue on kooltaan 4521 ha. Muojärvi on karu ja kirkasvetinen järvi. Ranta- ja vesikasvillisuus on niukkaa, samoin eläimistö. Linnusto on karuille järville tyypillistä ja paikoin edustavaa. Alueen vedenlaatu on erinomainen. Alueella esiintyvät luontodirektiivin luontotyytit ja lintudirektiivin linnut on esitetty seuraavassa:

<u>Luontodirektiivin luontotyytit</u>	<u>(%)</u>
Karut kirkasvetiset järvet	91
Luonnonmetsät*	2

MAANKÄYTTÖ

Puustoiset suot*	1
Vaihettumissuot ja rantasuot	2
*priorisoitu luontotyyppi	

Lintudirektiivin liitteen I linnut

Ampuhaukka Falco columbarius
 Kaakkuri Gavia stellata
 Kalatiira Sterna hirundo
 Kuikka Gavia arctica
 Lapintiira Sterna paradisaea
 Laujuoutsen Cygnus cygnus
 Liro Tringa glareola
 Metso Tetrao urogallus
 Pyy Bonasa bonasia
 Uivelo Mergus albellus

Kaava-alueen eteläosassa on Natura-alue Raatelampi-Raatesalmi-Kulaslahti-Kantolahti (FI1101641). Alue on kooltaan 182 ha. Alueella on saraniityrantoja ja kasvillisuudeltaan alueet ovat edustavia. Linnusto on monipuolinen ja runsas. Alueella esiintyvät luontodirektiivin luontotyytit ja lintudirektiivin linnut on esitetty alla.

<u>Luontodirektiivin luontotyytit</u>	<u>(%)</u>
Humuspitoiset lammet ja järvet	65
Kosteat suuruohoniityt	2
Vaihettumissuot ja rantasuot	5
<u>Lintudirektiivin liitteen I linnut</u>	
Kalatiira Sterna hirundo	
Kaulushaikara Botaurus stellaris	
Kuikka Gavia arctica	
Kurki Grus grus	
Lapintiira Sterna paradisaea	
Laujuoutsen Cygnus cygnus	

10 (34)

29.6.2016

Liro Tringa glareola
 Suokukko Philomachus pugnax
 Suopöllö Asio flammeus
 Uivelo Mergus albellus
 Vesipääsky Phalaropus lobatus

Luonnonsuojelualueet
 Muojärvellä ovat yksityismaan luonnonsuojelualueet Matalasaaren ja Isokarin luonnonsuojelualue (YSA113586), Ahosaaren luonnonsuojelualue (YSA113481 ja YSA117688), Porosaaren luonnonsuojelualue (YSA113562, YSA113420), Turransaarella Marjamaan luonnonsuojelualue (YSA113546), Risulan luonnonsuojelualue (YSA113541), Tuulensuojan luonnonsuojelualue (YSA113547), Harjulan luonnonsuojelualue (YSA113544), Humalamäen luonnonsuojelualue (YSA113542), Kuuselan luonnonsuojelualue (YSA113543), Laitimaisen (YSA113545) ja Porosaaren-Turransaaren luonnonsuojelualue (YSA113420), Rajasaarella Koivulan luonnonsuojelualue (YSA113736), Kallion luonnonsuojelualue (YSA118323), Salmenrannan luonnonsuojelualue (YSA113730) ja Hietarannan luonnonsuojelualue (YSA113729), Tupurin luonnonsuojelualue (YSA200628), Pikkusaaren luonnonsuojelualue (YSA204152), Vatiapajan luonnonsuojelualue (YSA205545), Valkamon luonnonsuojelualue (YSA205422), Penikkasaarten luonnonsuojelualue (YSA118326), Lampelan luonnonsuojelualue (YSA200699). Muovaarassa on luonnonsuojelualue Muovaara (YSA206213) ja Raatelammella Raatelammen, Raatelahden, Kulaslahden ja Kantolahden luonnonsuojelualue (YSA204476).

Luonnonsuojeluohjelmien alueet
 Muojärven keskiosat kuuluvat rantojen suojeleluohjelmaan (RSO110114). Raatelampi, Raatelahti-Kulaslahti ja Kantolahti kuuluvat lintuvesiensuojeluohjelmaan (LVO110244).

3.1.15 Muut tärkeät alueet

Muojärvi on Suomen tärkeä lintualue (FINIBA). Alueen pinta-ala on 4545 ha. Alue kuuluu Naturaan ja rantojen suojeleluohjelmaan. Muojärvi on kookas, karu, kirkasvetinen ja huomattavin osin luonnontilainen järvi. Alueen kriteerilajina on uivelo.

Muojärven etelärannalla (MOR-Y11-014) ja Tolpanniemessä (MOR-Y11-015) on arvokkaita moreeni muodostumia.

Aivan kaava-alueen eteläosassa on arvokas tuuli- ja rantakerrostuma Valkeaisen kangas (TUU-11-128).

3.1.16 Maisema- ja kulttuuriympäristö

Perinnemaisemat

Muojärven etelärannalla sijaitsee kohde Koskenkylän metsälaitumet. Lehdon tilalla on metsälaidunta kahdessa lohossa molemmin puolin tilaa. Kohde on kooltaan 2,3 ha ja se on luokiteltu paikallisesti arvokkaaksi. (Kohde sisältyy huomionarvoiseen luontokohteeseen 16 Koskenkylän kulttuurialue (Ekotoni Ky 2008)). Kylmäjän niemen kärjessä on perinnemaisemakohde Kylmäjän metsälaitumet ja rantaniityt. Alue on kooltaan kokonaisuudessaan 20,9 ha ja se on paikallisesti arvokas kohde. Muojärven pohjoisrannalla on paikallisesti arvokas perinnemaisemakohde Kajavan haka ja niitty, kooltaan 1,6 ha. Kohteeseen kuuluu mänty- ja hieskoivuvaltaista hakaa.

3.1.17 Rakennettu kulttuuriympäristö

Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015- päivitys- inventoinnin mukaisia maakunnallisesti arvokkaita kulttuuri-historiallisia kohteita ei suunnittelualueelle ole osoitettu ainuttakaan. Aiemman inventoinninkaan mukaan alueella ei ole kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita (Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993).

3.1.18 Muinaisjäännökset

Kaavan perusselvityksenä on laadittu muinaisjäännösinventointi 31.8. – 25.9.2009, inventoinnin laati Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura. Inventoinnissa tarkistettiin alueelta aiemmin tunnetut muinaisjäännökset sekä paikallistaa mahdollisimman runsaasti aiemmin tuntemattomia kohteita siten, että tarkin havainnointi kohdistettiin alueille, joille alustavan kaavaluonnoksen mukaan kohdistuu maankäytön muutoksia.

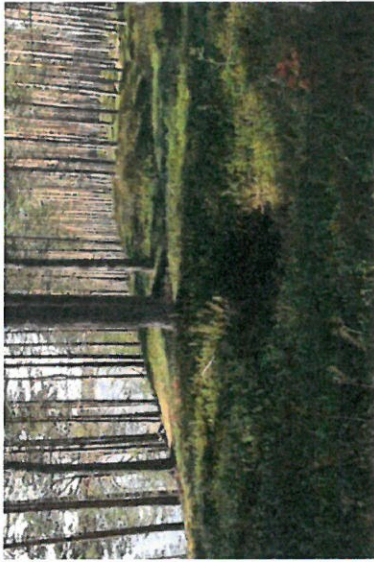

Museoviraston muinaisjäännösluettelon mukaan alueelta tunnettiin ennen syksyn 2009 inventointia 23 muinaisjäännöstä. Inventoinnin seurauksena muinaisjäännösten määrä nousi 55:teen.

Aiemmin tuntemattomista kohteista kaksikymmentä on erilaisten kuoppien jäännöksiä, useimmat ilmeisesti pyyntikuoppia. Kuoppajäännösten joukkoon lukeutuu myös hiilimiluja, tervahautoja ja jatkosodan aikainen pommikuoppa. Kuoppien lisäksi alueelta luetteloitiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi kolme rajamerkkiä kahdessa eri kohteessa, viisi myllynpaikkaa ja neljä esihistoriallista asuinpaikkaa.

Inventoidulta alueelta aiemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset:

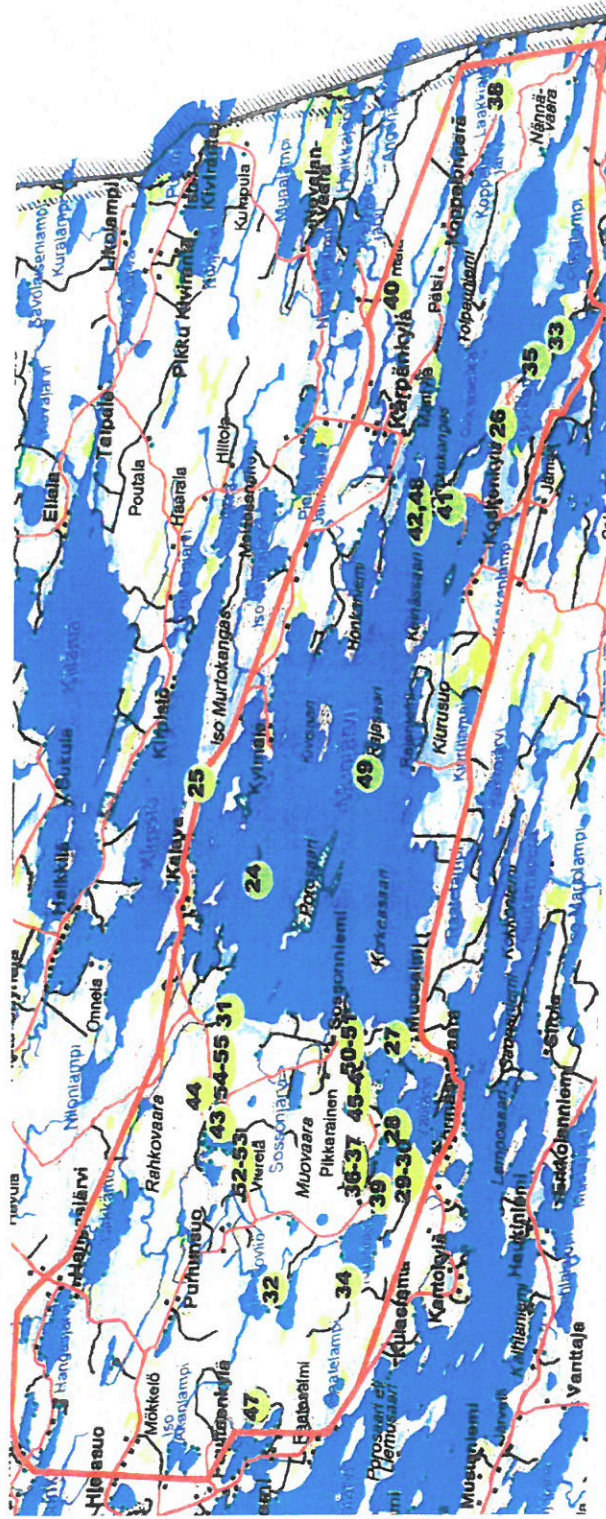
305010049	Kopatintaival kulkuväylät, historiallinen	kiinteä muinaisjäännös	305010075	Iso-Pöyliö	kiinteä muinaisjäännös hautapaikat, historiallinen
305010082	Kajavasalmi, Salmiaho kivirakenteet, esihistoriallinen	kiinteä muinaisjäännös	305010091	Keinäsaari	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.
305010083	Penikkajoki maarakenteet, esihistoriallinen	kiinteä muinaisjäännös	305010092	Muosalmi itä muinaisjäännösryhmät, esihistoriallinen	kiinteä muinaisjäännös
305010096	Pyhälahti, NE –ranta muinaisjäännösryhmät, esihistoriallinen	kiinteä muinaisjäännös	305010099	Muosalmi länsi	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, historiallinen

305010111	Pikku-Muojärvi/Tervalampi	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.	305010101	Kalmaniemi, Välijärvi	kiinteä muinaisjäännös asuinpaikat, kivikautinen
305010117	Talliskotalampi	kiinteä muinaisjäännös asuinpaikat, historiallinen	305010128	Tärkkämönkankaat	kiinteä muinaisjäännös kivirakenteet, esihistoriallinen
305010140	Kopatinkangas	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			

305010159	Rahkonniemi	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.	1000009102	Taipale	kiinteä muinaisjäännös työ- ja valmistuspaikat, esihist.
305010160	Leveäkangas NW	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			
305010162	Luikonperä	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			
305010163	Taivallahti	kiinteä muinaisjäännös asuinpaikat, kivikautinen			
305010167	Pyhälampi, N-ranta	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			Leveäkangas
305010168	Pyhälammen niemi	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			
305010169	Pyhäniemi, N-ranta	kiinteä muinaisjäännös maarakenteet, esihist.			
305010173	Laakkiainen S	kiinteä muinaisjäännös asuinpaikat, esihist.			Rajasaaresta
305040029	Pyhälahti (Ristikangas)	löytöpaikka löytöpaikat, keskiaikainen, rautakautinen			

Kuvat Sami Viljanmaa/Muinaismuistosepalvelus

Inventoinnin aikana löydetty, aiemmin tuntemattomat muinaisjäänteet on esitetty yleiskartalla, sivu 14. Tarkempi kuvaus kaikista kohteista löytyy Museoviraston rekisteriportaalista (<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/>) tai vuoden muinaisjäänneinventoinnin raportista vuodelta 2009 (kaavaselostuksen liite).

24	1000018404	Ahosaari	40	1000018694	Myllysuo	myllynpaikka
25	1000018405	Elättäjänranta ja Veresaho	41	1000018696	Mäntylampi	maakuoppia/pyyntikuoppia
26	1000018406	Hautasaari	42	1000018699	Penikkaniemi	maakuoppia
27	1000018407	Hirsiniemi	43	1000018701	Pikku Muojärven saari	maakuoppia
28	1000017019	Honkaniemi	44	1000018705	Pikku Muojärvi, itäpää	maakuoppia
29	1000016998	Jokilamminkangas 1	45	1000015684	Pitkälahti	asumuspainanteita/kodanpohjia,kivilatomois(?)
30	1000016999	Jokilamminkangas2	46	1000017001	Pitkälahti, pohjoisranta	maakuoppia/pyyntikuoppia
31	1000017017	Jokisuo	47	1000027659	Pyhälampi, länsiranta	maakuoppia
32	1000018408	Kaivolampi	48	1000027660	Rahkolampi	kaivanto, maakuoppia
33	1000018409	Kirnilahti	49	1000027661	Rajasaari	rajamerkki
34	1000018410	Kuoringinpäänlampi	50	1000017015	Särkilampi	maakuoppia
35	1000018411	Leveäkangas, kaakkoispää	51	1000017016	Särkilampi 2	hiilimiilu
36	1000018412	Luikonkangas	52	1000027662	Tervalampi 2	maakuoppia
37	1000018413	Luikonsaari	53	1000027663	Tervalampi 3	maakuoppia
38	1000018414	Myllykoski	54	1000027664	Tärkkämöjoki	myllynpaikka
39	1000018693	Myllypuro	55	1000027665	Tärkkämöjoki 2	maakuoppia/pyyntikuoppia

3.2 Aluetta koskevat selvitykset

Alueelle on laadittu osayleiskaavatyötä varten seuraavat selvitykset:

- Luontoselvitys (Ekotoni Ky, 2008)
- Luontoselvityksen täydennys (Sweco Oy, 2014)
- Muinaisjäännösinventointi (Kulttuuritutkijain Osuuskunta Aura, 2009)
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, 1993 ja päivitysinventointi 2015
- Maisemaselvitys (2. vaihemaakuntakaava, esitys 2015)
- Ranta-alueita koskeva mitoitustarkastelu (Kuusamon kaupunki, 2016)

3.2.1 Maanomistus

Suunnittelualaue on yksityisomistuksessa, luonnonksen nähtävillä olosta tiedotetaan n. 1700 kirjeellä.

3.3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Seuraavat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT) koskevat alueen maankäytön suunnittelua:

Ehetyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu:

Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria. (Erytistavoite)

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy. (Erytistavoite)

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. (Yleistavoite)

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. (Yleistavoite)

Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä. (Yleistavoite)

Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohina. (Erytistavoite)

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti piirstota. (Erytistavoite)

Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys. (Erytistavoite)

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäyttölliset edellytykset.

4. SUUNNITTELUTILANNE JA TAVOITTEET

4.1 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on tullut lainvoimaiseksi 25.8.2006. Maakuntakaavan uudistaminen on aloitettu syksyllä 2010. Kaavan tarkistaminen ja täydentäminen on katsottu tarpeelliseksi mm. jo toteutuneiden ja vireillä olevien lainmuutosten, tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uuden maakuntasuunnitelman ja liiton muiden strategioiden toteuttamiseksi.

1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu ympäristö-ministeriössä 23.11.2015.

Ote MAAKUNTAKAAVOJEN YHDISTELMÄKARTTASTA 23.11.2015

Maakuntakaavojen yhdistelmäkartassa on esitetty lainvoimaiset maakuntakaavat:

- Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) sekä
- Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava (2015)

MAANKÄYTTÖ

Maakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

- Luonnon monikäyttöalue

Merkinällä osoitetaan virkistyskäytön kannalta kehitettäviä, arvokkaita luontokohteita sisältäviä aluekokonaisuuksia.

Suunnittelumääräykset: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota arvokkaiden luontoalueiden virkistyskäyttömahdollisuuksien edistämiseen, niiden välisten reitistöjen muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen.

at KYLÄ

Merkinällä osoitetaan maaseutuasuutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa on pyrittävä vahvistamaan sovitamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmottavaksi kohtauspaikaksi. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasuutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

MY-hs ARVOKAS HARJUALUE

Merkinällä osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen harjuensuojeluohjelman mukaiset harjualueet ja muut vähintään seudullisesti arvokkaat harjualueet.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuva turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja tai erikoisia

luononesiintymä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia.

Lisäksi maakuntakaavassa Muojärven rantayleiskaavan alueella on osoitettu seuraavia alueita ja kohteita:

- Poronhoitoalue
- Natura 2000 –verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
- luonnonsuojelualue
- tärkeä pohjavesivyöhyke
- pohjavesialue
- muinaismuistokohde
- nykyinen tie
- maa-ainesten ottoalue
- kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue
- moreenimuodostuma

MAA- JA METSÄTALOUS

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset.

Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

RANTOJEN KÄYTTÖ

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma-asutuksen kasvun jatkumiseen ja eri tyyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omarantainen asutus järviolueilla, tiivis lomakylä-tyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyydessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmillä.

Rakentamista ohjataan sietokyvyltään hyvillä rannoilla. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoille rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmallisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

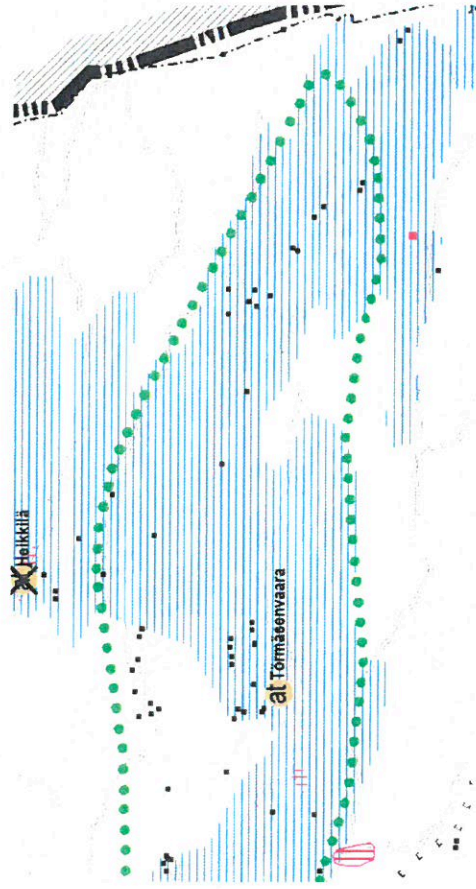
Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ranta-alueen ympäristöolosuhteet, vesihuollon järjestäminen sekä rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille. Yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Pienissä vesistöissä rantarakentamisen mitoituksessa tulee lisäksi ottaa huomioon vesistön sietokyky ja vesipinta-ala. Pienissä saarissa mitoituksen tulee perustua saaren pinta-alaan.

2. vaihemaakuntakaava

Luonnos oli nähtävillä 25.3.–30.4.2015. 2. vaihemaakuntakaavassa käsitellään koko maakunnan alueidenkäyttöä maaseudun asutusrakenteen, kulttuuriympäristöjen, virkistys- ja matkailualueiden, seudullisten materiaalikeskus- ja jätteenkäsittelyalueiden, seudullisten ampumaratojen ja puolustusvoimien alueiden osalta.

Ote 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

täydennysinventointi (Pohjois-Pohjanmaan liitto, julkaisu B:86, 2015) esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.

Lisäksi 2. vaihemaakuntakaavassa Muojärven rantayleiskaavan alueelle on osoitettu seuraavia alueita ja kohteita:

- luonnon monikäyttöalue
- muinaismuistokohteita
- Törmäsenvaaran kylä

4.2 Yleiskaavat

Kuusamon yleiskaava on saanut lainvoiman 2009. Suunnittelualue sijaitsee yleiskaavassa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Alueelle on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön. Alue on kuitenkin tärkeä kehitettäessä Kuusamon kaupunkia luontomatka-alueena. Alue on myös tärkeää loma-asumiseen soveltuvaa aluetta.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (päivitysinventointi 2013–2015). Luettelo alueista on esitetty kaavaselostuksessa.

Suunnittelumääräykset:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä.

Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustalvaltaan maisemaan. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota selvityksessä *Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja*

Kuusamon yleiskaavan päivittäminen Kuusamon strategiseksi yleiskaavaksi on vireillä. Strategisen yleiskaavan ehdotus on nähtävillä 1.7.

– 2.9.2016. Ehdotuksessa Muojärven ranta-alueet on suurelta osin osoitettu vapaa-ajan asumisen kehittämisyöhykkeinä ja kehitettävänä kylinä Törmäsenvaara, Sossonniemi ja Kärpänkylä. Kehittämisyöhykkeellä edistetään lisäksi rantojen ja vesistön virkistyskäyttömahdollisuuksia sekä monipuolisia maaseutuelinkeinoja. Lisäksi Muojärven pohjois- ja länsipään, Välijärven ja Kylmäjärven ranta-alueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaina alueina (ma-3). Rakentamista tulee tarvittaessa ohjata rantayleiskaavoilla tai ranta-asemakaavoilla.

Ote Kuusamon strategisen yleiskaavan ehdotuksesta

4.3 Suunnittelun tavoitteet

Muojärven rantayleiskaava laaditaan MRL 72 § 1. mom tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jonka perusteella voidaan rantavyöhykkeelle myöntää rakennusluvut suoraan. Rantayleiskaava ei syrjäytä alueella olevia ranta-asemakaavoja eikä se ole voimassa myöhemmin hyväksyttävillä ranta-asemakaava-alueilla, mutta on ohjeena niitä laadittaessa.

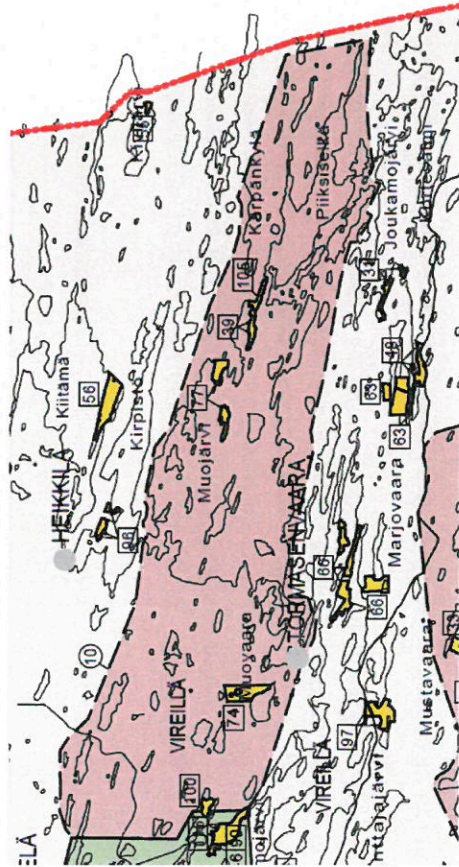
Valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet:

Suunnittelun lähtökohtina ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakunnalliset tavoitteet, jotka sisältyvät maakunnallisiin suunnitelmiin.

Kuntakohtaiset tavoitteet:

Kuntakohtaiset ja alueelliset tavoitteet muodostuvat suunnittelualuetta koskevista kehittämistavoitteista, maankäyttösuunnitelmista ja selvityksestä. Laatimispäätös sisälisi yleistavoitteet alueen kaavoitustyölle. Haluttiin mm. turvata tärkeät suojeluarvot, selvittää harjuaalueisen osalta soranoton ja suojelun suhteita, ottaa huomioon rantojen suojeleluohjelma ja korvatut alueet, selvittää virkistyskäytön sekä luonnon- ja maisemansuojelun suhteita arvokkaissa kohteissa, ohjata loma- ja rantarakentamista, ottaa huomioon luontomatkailun kehittämistarpeita ja ohjata maaseutumaisista kyläasutusta. Kaavoituksen tarve ja tavoitteet sille eivät sinänsä ole muuttuneet kahden vuosikymmenen keskeytyksestä huolimatta.

Suunnittelualueella sijaitsevat seuraavat ranta-asemakaavat 39 Kylmäniemi, 74 Kuorinki, 77 Huhtalanniemi-Kivisaari, 100 Pyhäniemi osin ja 105 Marsalo.

4.4 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä säädetään.

Rantayleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonvarojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

4.5 Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian kaavatyölle asettamat tavoitteet

Pohjois-Pohjanmaalle on valmistunut 2010 koko maakuntaa koskeva ilmastostrategia, joka on myös perusteena maakuntakaavan tarkistamisessa. Ilmastostrategiassa on asetettu toimialoittaisia tavoitteita, joista useat liittyvät alueidenkäytön suunnitteluun. Ilmastostrategian kaavatyölle asettamat keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Alueidenkäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelu toteutetaan talousaluekohtaisesti yhdyskuntarakennetta eheyttäen, liikkumistarvetta vähentäen ja alueiden toimivuutta ja viihtyisyyttä lisäten.
- Ohjataan kaavoituksella rakentamista olemassa oleville kaupunkien ja taajamien keskeisille alueille ja kyläkeskuksiin, ja kehitetään niitä monipuolisesti viihtyisyyttä lisäten.
- Tehostetaan olemassa olevien rakennuspaikkojen käyttöä, kuitenkin kulttuuriympäristöarvot huomioiden.
- Maankäytön suunnittelussa huomioidaan yhtenäisten luonnontilaisten alueiden säilyttäminen ja ekosysteempipalveluiden turvaaminen (toimivat hiinieluna ja viihtyvyyden lisääjinä).
- Kaavoituksella turvataan riittävien luonnontilaisten alueiden säilyminen ja ekosysteempipalvelut.
- Yhdyskuntarakennetta ehytetään varmistetaan lähiluonnon säilyminen rikkaana ja monipuolisena.
- Parannetaan yhdyskuntien vesi- ja jätevesihuollon ekotehokkuutta.

4.6 Toiminnalliset tavoitteet

Asuminen

- Törmäsenvaaran ja Sossonniemen kylät osoitetaan kyläalueina, joiden kylärajakennetta on mahdollista täydentää (tehokkaampi mitoitus).
- *Kylärajakenneteissa tavoitellaan pieniipierteisyyttä ja suojaisuutta.*
- *Kyläien lisärakentaminen sijoitetaan osittain omarantaisesti.*
- *Yhteistä rantaa säilytetään vähintään neljäsoa kylän rantaviivan pituudesta. Yhteisten rantojen tulee sijaita keskeisesti ja olla olosuhteiltaan kylän parasta rantaa.*
- Kyliin sallitaan uusien asuintalojen ja lomakyläien rakentamista ja kyläien tiivistämistä.

Loma-asuminen

- Loma-asuminen osoitetaan omarantaisena. Rakentamista ohjataan riittävän tarkkoilla kaavamääräyksillä.
- Lomakylät täydentävät maatalouden sivulinkeinojen valikoimaa tarjoten loma-asukkaalle mm. asumis- ja huoltopalveluja.
- Yhteisrannat toimivat uimarantoina ja kylien venesatamina, joihin veneilijät voivat rantautua.

Liikenne

- Vahvistetaan tien roolia jokapäiväisenä liikkumisympäristönä ja matkailullisesti tärkeänä yhteytenä huolehtimalla tien ympäristön rakentamisesta ja maiseman hoidosta.

- Tien varren rakentaminen keskitetään ja rakentamiskohdat rajataan niukoiksi.

Palvelut ja työpaikat

Kyläalueille on mahdollista sijoittaa palveluita ja työpaikkoja.

Virkistys ja vapaa-aika

- Virkistykseen ja vapaa-aikaan liittyvien toimintojen selkeä painopiste on ympäröivässä luonnossa.

- Virkistys- ja vapaa-ajantoimintoista tuetaan erityisesti kalastusta Muojärven alueella sekä liikkumista luonnossa.

- Ulkoilureitit osoitetaan pitkälti olevaan tie- ja polku-verkoston tukeutuen. Ulkoilureitit tukeutuvat arvokkaaseen maisemaan ja alueen luontoon ja niillä luodaan edellytykset matkailun kehittymiselle.

5. SUUNNITTELUN VAIHEET

Kuusamon kunnanvaltuuston tehtyä 22.8.1994 päätöksen Kuusamon eräiden suurten järvien, Suininki, Muojärvi ja Iijärvi, rantayleiskaavojen laatimisesta, työ eteni silloisen rakennusasetuksen 154 § mukaiseen kaavaluonnoksen nähtävillä pitoon 7.2.-8.3.1996. Työ keskeytyi vuosikausiksi. Kaavojen laatimista jatkettiin myöhemmin. Suininki on lainvoimainen, ja Muojärven työ on aloitettu uudelleen alusta.

KAAVOITUKSEN VAIHEET

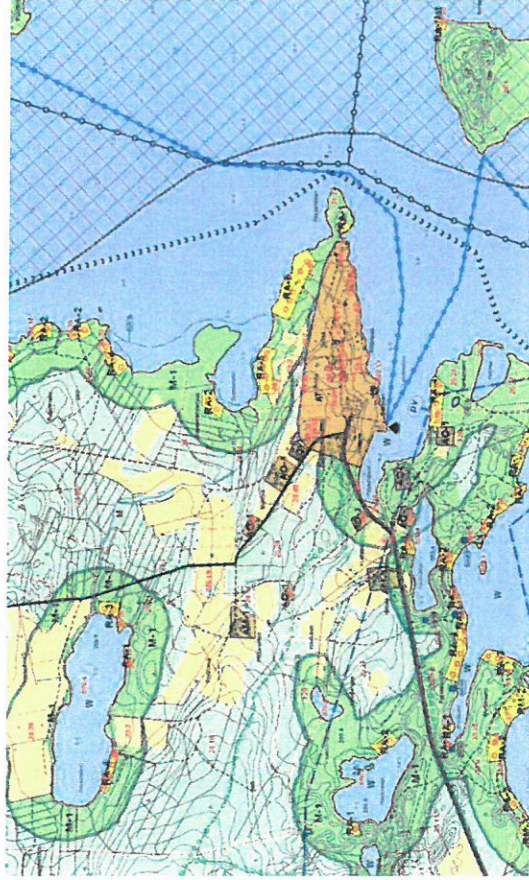
kesäkuu 2016	Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu
heinä-elokuu 2016	OAS ja kaavaluonnos nähtävillä
syys-joulukuu 2016	Palautteen käsittely Kaavaehdotuksen valmistelu
tammī-helmikuu 2017	Kaavaehdotus nähtävillä
maaliskuu 2017	Viranomaisneuvottelu
maalīs-toukokuu 2017	Palautteen käsittely Tarkistukset kaavaehdotukseen
kesä-elokuu 2017	Kaavaehdotuksen hyväksyminen
lokakuu 2017	Rantayleiskaava lainvoimainen

5.1 Yleiskaavaprosessi, osallistuminen ja yhteistyö

Vireille tulosta on ilmoitettu 7.7.2016. Arviointi- ja osallistumissuunnitelma pidetään nähtävillä yhdessä luonnoksen kanssa heinäkuu – elokuu 2016.

Aloituvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 13.6.2016. Neuvottelussa oli edustettuina Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, Museo- ja tiedekeskus sekä Kuusamon kaupunki. Neuvottelussa todettiin, että tehdyt selvitykset ovat pääosin riittävät. Lisäksi on syytä kartoittaa ennen vuotta 1960 rakennetut kulttuurihistoriallisesti arvokkaat paikalliset kohteet sekä laatia selvitys Natura-arvioinnin tarpeesta.

Täydentyy.

Rantayleiskaavaluonnosta

6. RANTAYLEISKAAVA

6.1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen

Toimiva aluerakenne

Rakentaminen tukeutuu olemassa olevaan tiestöön.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Kyläalueet tulevat tiivistymään. Rakentaminen osoitetaan peltoalueiden ulkopuolelle tai reuna-alueille. Kyläalueille on mahdollista sijoittaa palveluja myös loma-asukkaille. Rantarakentaminen tukeutuu olemassa olevaan tiestöön.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Alueen luonnonvaroja hyödynnetään kestävällä tavalla ja hyödynnetään luonnonympäristöä kestävällä tavalla vapaa-ajan toimintojen ja matkailun kehittämässä. Rakentaminen ja ympäristöä muuttava maankäyttö on osoitettu luonnon kannalta merkittävien alueiden ulkopuolelle.

Koko Muojärven rantavyöhyke on mukana esityksessä Itä-Kuusamon maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Rantaan tukeutuva loma-asutus on osoitettu siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä alueiden viihtyvyys sekä runsaasti vapaata rantaviivaa. Rakentaminen ohjataan kauemmaksi rannasta puuston sekaan.

6.2 Maakuntakaavan huomioon ottaminen

Laadittu rantayleiskaavaluonnos on maakuntakaavan mukainen. Maakuntakaavassa osoitetut alue- ja kohdemerkinnät on otettu huomioon seuraavasti:

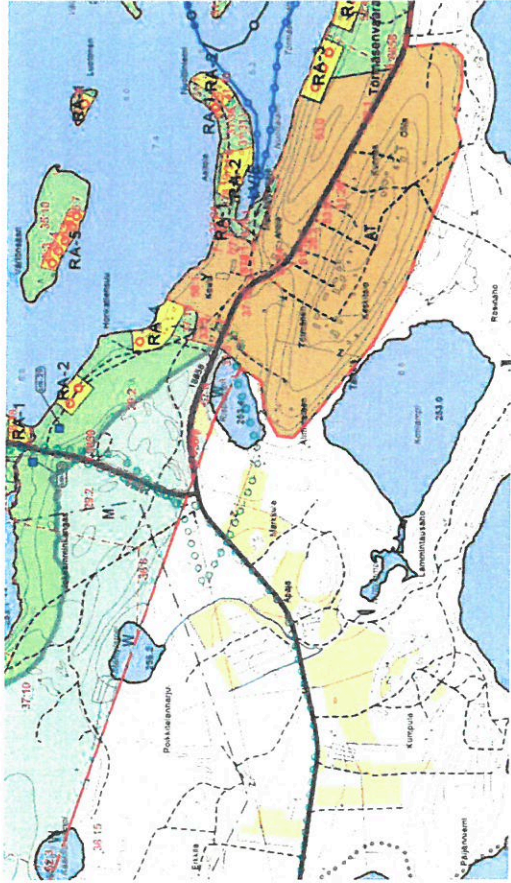
- kaavan rakenne ja siinä osoitettu maankäyttö tukee luonnonmonikäyttöalueen tavoitetta
- kaavassa on huomioitu kehitettävänä kyläkeskusalueina Törmäsenvaaran ja Sossonniemen kylät, joille on annettu tiiviimpi mitoitus kuin ympäröivälle maankäytölle
- kaavassa on osoitettu luonnonsojelualueet, Suomen tärkeän lintuveden alue (FINIBA) ja Natura –verkostoon kuuluvat alueet sekä tärkeät ja vedenhankintaan sopivat pohjavesialueet. Natura-alueille ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja
- arvokas harjualue (MY-ah) osoitettu
- muinaismuistokohteet on osoitettu
- ranta-alueiden käyttömahdollisuudet turvattu varaamalla riittävästi vapaata rantaa yleiseen virkistyskäyttöön
- osoitettu loma-asuntoalueita sietokyvyltään hyvälle rannoille
- vesihuoltoon koskevat määräykset annettu kaavassa
- maa-ainesten ottoalueet otettu huomioon pienempinä, maankäytössä päällekkäisyyksiä

6.3 Yleiskaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen

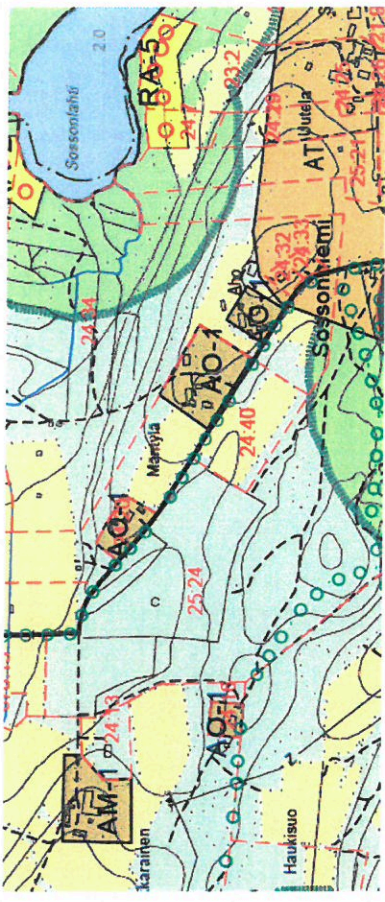
Yleiskaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset on otettu huomioon seuraavasti:

- Osayleiskaava on sisällöltään Kuusamon yleiskaavan mukainen.
- Osayleiskaavan mukainen maankäyttö tukeutuu olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja täydentää sitä.

- Osayleiskaavassa on osoitettu luonnonsojelualueet, Natura-2000 verkostoon kuuluvat alueet sekä tärkeät ja vedenhankintaan sopivat pohjavesiyöhykkeet ja -alueet.
- Luonto, maisema ja kulttuuriympäristöt on huomioitu kaavassa sekä päämaankäyttömerkinnöin että informatiivisin merkinnöin. Merkintöjen määräykset tukevat ko. arvojen säilymistä riittävässä määrin.
- Osayleiskaavassa on käsitelty laajaa aluekokonaisuutta, jossa on huomioitu virkistyskäytön kehittämisen sekä alueiden välisten reitistöjen muodostaminen
- Olemassa olevat virkistysalueet ja kohteet säilyvät kaavassa. Muilta osin virkistys tapahtuu ns. jokamiehen oikeudella asumisen ulkopuolelle määrättyillä alueilla.
- Osayleiskaavassa osoitettu maankäyttö on osoitettu siten, että maanomistajille ei yleiskaavasta aiheudu merkittävää haittaa.
- Loma-asumisen kohdalla uudet rakennuspaikat on osoitettu mahdollisuuksien mukaan jo rakennettujen alueiden yhteyteen siten, että koko kaava-alueella turvataan laajat ja yhtenäiset vapaan rannan osuudet. Tämä turvaa jokamiehen oikeuteen perustuvat hyvät virkistysmahdollisuudet myös ranta-alueilla. Lisäksi vesillä liikkumista varten kaavassa on osoitettu yleisiä venevalkama-alueita ja rantautumispaikkoja. Rantojen käytön suunnittelulla voidaan tehokkaasti myös varmistaa maiseman ja luonnonarvojen säilyminen, koska rakentamisen edellytyksiä tutkittaessa on sijoittelut tehty siten, että alueen vesistöjen rannoille kohdistuva rakennuspaine voidaan käsitellä kokonaisuutena ja varmistaa maisemalliset ja ekologiset seikat koko aluetta silmälläpitäen.

tarvittavia huolto- ja talousrakennuksia sekä maatilamatkailua palvelevia rakennuksia.

Loma- ja vapaa-ajan-asuminen (RA, RA-Nat, RM)

Tavanomainen loma-asuminen on osoitettu omarantaisina rakennuspaikkoina kunkin alueen mitoituksen mukaisesti. Rakennuspaikkoja on osoitettu myös saariin ja pienten vesistöjen rannoille. Kaavassa on esitetty olemassa oleva ja uusi rakentaminen. Rakennuspaikkojen tavoitteellinen koko on luonnoksessa n. 4200 m², rantaviivan vähimmäispituus on 40 m ja syvyyttä on peilattu rakennusjärjestyksen etäisyysvaatimuksiin. Tavanomaisen

6.4 Asuminen

Kyläkeskus (AT)

Kyläalueet on merkitty AT -alueiksi. AT-alueet varataan pääasiassa pysyvän asutuksen käyttöön. Alueille voidaan rakentaa myös loma-asuntoja sekä matkailua palvelevia ympäristöön soveltuvia rakennuksia. Kyläkeskukset ovat loma-asuntoalueiden solmukohtia, joissa paikalliset, pienimuotoiset palvelut voivat kehittyä. Uudisrakentamisella pyritään mahdollistamaan myös toimivan ja edullisen kunnallistekniikan toteutuminen. Kyläkeskukset ovat MRL 16 §:n mukaista suunnittelutarvealuetta.

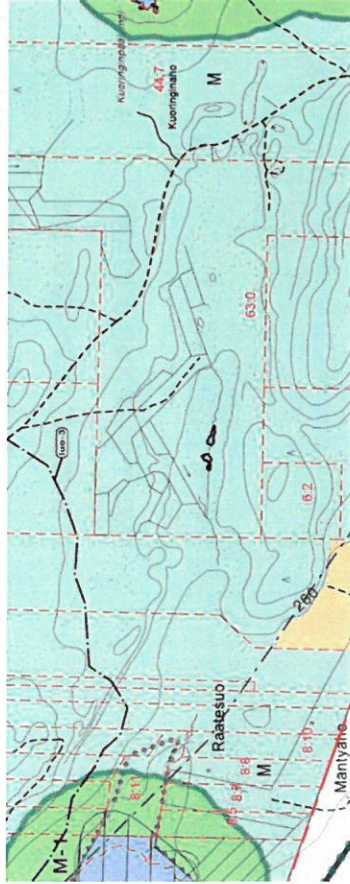
Asuntoalue (AO, AM)

Pysyvän asumisen alueet on merkitty osayleiskaavaan AO -merkinnällä. Alueet ovat pääasiassa olemassa olevia rakennuspaikkoja. Pysyvän asunnon rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 300 km². Maatilojen talouskeskusten osalta asuinrakennusten kokonaisrakennusoikeus on 300 k-m², minkä lisäksi saadaan rakentaa

MAANKÄYTTÖ

lomarakennuspaikan (RA) kokonaisrakennusoikeus on 170 kem2, josta loma-rakennuksen osuus on 120 kem2. Rakennuspaikka voi käsittää yhden loma-asuntorakennuksen sekä sauna-, aitta- ja talousrakennuksia. Natura-alueen saariin sijoittuu 7 olemassa olevaa lomarakennuspaikkaa. Ne on osoitettu merkinnällä RA-Nat. Mikäli niillä on muutostarpeita, on rakennusluvasta pyydyttävä Ely-keskuksen lausunto.

Matkailua palveleva lomarakentaminen (RM) voidaan toteuttaa joustavasti rakennusten suhteen.

6.5 Maa- ja metsätalous

(M, M-1 ja MY)

Maa- ja metsätalous on rantavyöhykkeiden ulkopuolisten alueiden suurin maankäyttömuoto ja tulee sellaisena säilymään. Osayleiskaavassa on osoitettu maa- ja metsätalousalueet merkinnällä M. Järvien rantavyöhykkeellä maa- ja metsätalousalue on merkitty M-1 -alueeksi. MRL 72 §:n nojalla alueella on 120 metrin syvyydellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä muu kuin 72 § 3 mom. rakentaminen kielletty. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta määräyksessä mainittuja toimenpiteitä.

MY -merkinnällä on osoitettu harjualue, joilla ympäristöarvot tulee huomioida toimenpiteitä suoritettaessa. Leveäkankaan alueella Iso-Kopatin ja Piiksiselän välisellä kannaksella alue on merkitty MY -alueeksi. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta määräyksessä mainittuja toimenpiteitä. Alue on myös arvokasta harjualueetta *ah*.

6.6 Liikenne

Tiet

Suunnittelualueen liikenneverkon rungon muodostavat paikallistiet pohjoispuolinen Kuusamo-Kajava 18867 ja eteläpuolinen Kuusamo-Koskenylä 18858, jotka Sossonniementie 18859 ja Palokankaan-tie yhdistävät. Itäpäässä Koppelontie 18862 jatkuu yksityistienä. Uusia teitä ei osoiteta. Osayleiskaavassa liikenneverkko on esitetty seuraavilla merkinnöillä:

■ Yhdystie/Kokoojakatu.

■ Olemassa oleva tie.

6.7 Maa-ainesten otto

Maakuntakaavassa osoitetut maa-ainesalueet on otettu huomioon kaavassa (EO, eo) pienempänä kuin maakuntakaavan rajaukset. Alueella on lampia, jotka on rajattu ulkopuolelle. Lisäksi läntinen aluerajaus on päällekkäinen lainvoimaisen, mutta toteuttamattoman ranta-asesmakaavan kanssa. Maankäyttö on ratkaistava, toimintojen sijoittaminen rinnakkain on lähtökohtaisesti ristiriitaista.

Iso-Kopatin ja Piiksiselän väliselle Leveäkankaan alueelle on maakuntakaavassa rajattu seudullisesti arvokas harjualue merkinnällä MY-hs. Yleiskaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi

alueeksi, jolla on ympäristöarvoja (MY). Lisäksi alueelle on osoitettu merkintä ah (arvokas harjualue, jolla on voimassa maa-aineslain 3 §:n mukaiset ainestenottoa koskevat rajoitukset).

6.8 Veneily ja satamat

Venevalkama/satama (LV)

Kaavassa on merkitty venevalkamat/retkisatamat LV -merkinnällä, joka osoittaa alueen, johon voidaan sijoittaa käytön kannalta tarpeellisia rakennelmia. Rantojen rakentamisen yhteydessä on huomioitava myös pelastuslaitoksen tarpeet veneenlaskupaikkojen sijoittamiseksi alueelle mahdollisten vesipelastustehtävien turvaamiseksi.

Veneilyreitti.

Melontareitti.

Moottorikelkkareitti.

Ulkoilureitti.

6.9 Virkistys ja vapaa-aika

Alueella on jo nykyisellään retkeilyyn, maastopyöräilyyn, veneilyyn ja melontaan sekä hiihtämiseen ja moottorikelkkailuun soveltuvia reittejä, jotka on merkitty yleiskaavaan. Melontareittien tukikohtia on osoitettu osayleiskaavassa kohdemerkinnällä lv. Törmäsenvaaran kyläalueelta (Nuottalahdelta) lähtevällä melontareitillä on yhteys pohjoiseen Kajavanlahden kautta Kirpistölle, Virransalmen kautta Kuusamojärvelle ja Muokosken ja Koskenlammen kautta Muojokea myöten Joukamojärveen.

6.10 Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet

Luonnonsuojelualueet (SL)

Alueella on runsaasti yksityisiä luonnonsuojelualueita, jotka on osoitettu merkinnällä (SL). Natura-verkoston kuuluvat alueet on merkitty rajattu palloviivalla ja rasteroitu. Rantojen suojeluohjelmaan ja lintuensiensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet on osoitettu seuraavin rasterimerkinnöin:

NATURA-ALUE

LUONNONSUOJELUALUE

RANTOJENSUOJELUOHJELMA

LINTUENSUOJELUOHJELMA

Muut tärkeät alueet

Muojärvi on Suomen tärkeä lintualue (FINIBA). Alueen pinta-ala on 4545 ha.

FINIBA

Alue kuuluu Naturaan ja rantojen suojeluohjelmaan. Muojärven etelärannalla (MOR-Y11-014) ja Tolpanniemessä (MOR-Y11-015) on arvokkaita moreeni muodostumia merkinnällä *ge*.

Aivan kaava-alueen eteläosassa on arvokas tuuli- ja rantakerrostuma Valkeaisen kangas (TUU-11-128) merkinnällä *luo-2*.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo-1, luo-2)

Luontokohteet on jaettu kaavassa kahteen luokkaan, joista luo-1 osoittaa ne kohteet, joilla esiintyy metsä- ja/tai vesilain määrittelemiä arvokkaita luontokohteita tai uhanalaisen ja arvokkaan lajiston esiintymiä. luo-2 -rajauksella kaavassa on osoitettu muut arvokkaat luontokohteet, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta, mutta ovat perustelultaan vähemmän arvokkaita tai tässä yleiskaavan tarkkuudessa rajattu laajaksi alueeksi.

Kaavaselostuksen liitteenä olevassa luontoselvityksessä on paikannettu yleiskaavan edellyttämällä tarkkuustasolla arvokkaat luontotyypit, jotka ovat joko lainsäädännöllä määritely tai muutoin alueellisesti edustavia, sekä selvitetty mahdolliset uhanalaisen sekä EU:n direktiivien mukaisen kasvi- ja eläinlajiston esiintymät.

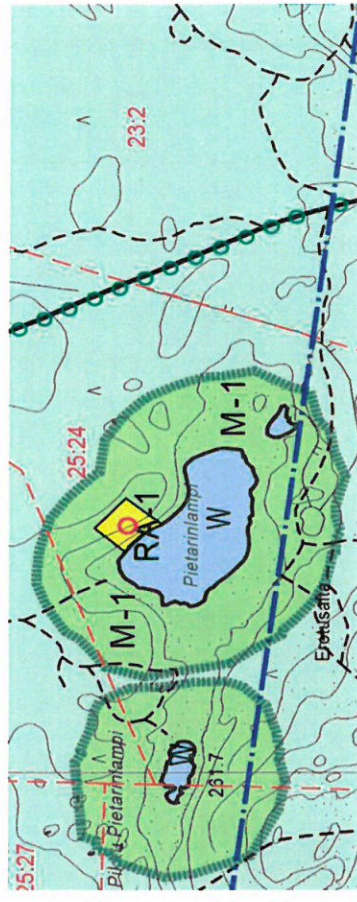
6.11 Maisemallisesti arvokkaat alueet *ma-2*

Muojärven ja siihen saumattomasti liittyvien vesistöjen rantavyöhykkeet ovat kokonaisuudessaan maakunnallisesti arvokkaaksi maisemaksi luokiteltua (2. vaihemaakuntakaavan esitys). Alueella on annettu määräyksiä rantavyöhykkeen metsänkäsitteystä sekä rakentamisen sijoittumisesta suhteessa puuston muodostamaan rantaviivaan.

6.12 Vesialueet ja pohjavesialueet

Vesialue (W)

Rantayleiskaavassa on osoitettu kaikki alueen vesialueet merkinnällä *W*. Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, jotka on tarkoitettu säilytettäväksi vesialueena. Vesialueisiin liittyen kaavassa on annettu määräyksiä rantojen virkistyskäytöstä ja rantarakentamisesta.

Pohjavesialueet (pv)

Suunnittelualueelle sijoittuvat kolme luokiteltua pohjavesialuetta. Pohjavesialueet on osoitettu kaavassa merkinnällä *pv*. Luikonkankaan vedenotto on osoitettu merkinnällä *ET*.

7. RANTAYLEISKAAVAN MITOITUS

Yleistä

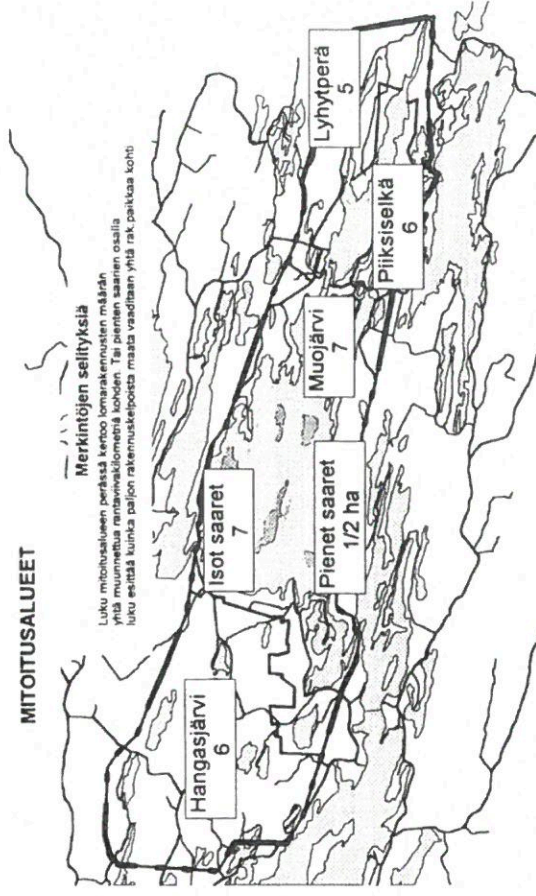
Mitoituksen osalta tavoitteet perustuvat Kuusamon yleiskaavassa sekä aluetta koskevissa osayleiskaavoissa esitettyihin mitoitusperiaatteisiin. Osayleiskaavan mitoitus perustuu kuuteen mitoitusalueeseen, joiden mitoitus vaihtelee riippuen 5-7 lomarakennuspaikkaa yhtä muunnettua rantaviivakilometriä kohden. Kokonaisrantaviivalle laskettuna mitoitus tarkoittaa keskimäärin 4 lomarakennuspaikkaa rantaviivakilometrille. Uusia rakennuspaikkoja pysyväälle asumiselle tai loma-asumiselle ei ole osoitettu rantavyöhykkeen ulkopuolelle.

Tällä mitoituksella rantayleiskaavaluonnoksen omarantaisten lomarakennuspaikkojen lukumääräksi saadaan 1095 kpl (RA + RM), joista uusia on 623. Muojärven (ja siihen välittömästi liittyvien Kylmäjärven, Välijärven ja Kajavanjärven yhteenlaskettu) vapaan rantaviivan osuus laskettuna ≥ 250 metriä leveinä osuuksina koko rantaviivasta on yli 64 %.

Lisäksi olemassa olevia rakennuspaikkoja pysyväälle asumiselle (AO) on rantavyöhykkeellä 60 kpl. Luku sisältää myös maatilien talouskeskukset (AM).

Mitoituksen kasvattavasti vaikuttavia tekijöitä ovat vesistön koko, etäisyys Kirkonkylään ja palveluihin, rakentamiseen hyvin soveltuva maasto ja saavutettavuus. Mitoitusta vähentäviä tekijöitä ovat mm. kaukainen etäisyys (≥ 40 km), huono saavutettavuus, matala ja/tai kapea vesistö.

MITOITUSALUEET

Luku mitoitusalueen jäljessä kertoo lomarakennuspaikkojen lukumäärän yhtä muunnettua rantaviivakilometriä kohti. Pienten saarten mitoitus perustuu pinta-alaan, 1 rakennuspaikka osoitetaan 2 rakentamiskelpoista hehtaaria kohti.

7.1 Rantaviivan muuntaminen ja rakennusoikeuden määräytymisperusteet

Rantaviiva

Tilakohtainen rakennusoikeus perustuu tilan muunnatun rantaviivan pituuteen. Rantarakentamisoikeus on riippuvainen rannan laadusta, muodosta ja ranta-alueen edessä olevasta vapaasta vesistö näköymästä. Rakentamiseen oikeuttava mitoittava rantaviiva muunnetaan todellisesta rantaviivasta vähentämällä rantaviivan pituudesta kapeiden lahtien ja niemien osuudet sovituin kertoimin (Etelä-Savon seutukaavaliiton malli).

Kerroin	Rantaviivan tyyppi
0,50	Jyrkänne
0,25	Lahti, leveys 0-100 m
0,50	Lahti, leveys 100-200 m
0,75	Lahti, leveys 200-300 m
0,00	Niemi, leveys 0-50 m
0,50	Niemi, leveys 50-100 m
0,75	Niemi, leveys 100-150 m
1,00	Normaali rantaviiva
0,25	Neva, leveä suo
0,50	Korpi, räme, kapea suo
0,75	Yleisen tien etäisyys rantaviivasta alle 100m

Emäkiinteistöperiaate

Keskeinen tavoite rakennusoikeuden määrittämisessä on emäkiinteistöjen tasapuolinen kohtelu. Emäkiinteistön ulottuvuus tutkitaan aina rakennusoikeuksia määritettäessä. Ranta-rakentamisen ja sisämaan rakennusoikeuden määrittämiseen on molempiin oma laskentatapansa. Tärkeät leikkasajakohdat muodostuvat ajankohdista, jolloin rakennuslaki tuli voimaan 1.7.1959 ja jolloin rantakaava säännökset siihen 15.10.1969. Lisäksi on otettu huomioon talon ensimmäinen maanmittaustoimitus, halkominen tai lohkominen. Uudisrakentamista osoitettaessa kaavoituksen yhteydessä on otettu huomioon em. päivämäärien jälkeen tapahtunut kiinteistöjaotus ja rakentaminen. Rantayleiskaava pyritään laatimaan siten, että kaava olisi toteuttamiskelpoinen ja maanomistajien kesken tasapuolinen. Osilla jo rakennetuista alueista on emäkiinteistökohtainen rakennusoikeus jo käytetty ja jopa ylitytty. Ylitystä ei kuitenkaan vähennetä muilta tiloilla.

Kaavoituksen yhteydessä rantaviivasta jätetään vähintään puolet rakentamiselta vapaaksi, jolloin turvataan mm. luontoarvot ja rannan käyttäjien viihtyvyys. Tällöin myös jokamiehenoikeudella tapahtuva

MAANKÄYTTÖ

rantautumisen ja rantojen käyttö on edelleen mahdollista. Tonttikoot ja tonttikohdainen rakennusoikeus voi vaihdella, nykyvuosina mm.

Kuusamoon laadituissa rantayleiskaavoissa ja ranta-asemakaavoissa tonttikoko on ollut n. 3500–7000 m² ja rakennusoikeus 120 + ta 50 kem². Tontit on tarkoitettu pysyvään asumiseen tai tavanomaiseen loma-asumiseen. Myös matkailu-rakentamista alueella on jonkin verran ja sen kehittämisedellytykset turvataan.

Kuva Tauno Kohonen

8. RANTAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

8.1 Vaikutukset yhdyskuntarakentamiseen sekä suhde Pohjois-

Pohjanmaan ilmastostrategiaan

Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti kyläkeskuksia pyritään kehittämään ohjaamalla uusia rakennuspaikkoja oleville kyläalueille. Suunnittelutarvealueiksi määritellyillä kyläkeskuksilla tehokkuutta lisätään. Suunnittelutarveratkaisujen avulla pysyvää, täydentävää asuin- ja palvelurakentamista pystytään yksityiskohtaisesti ohjaamaan maanomistajien toiveet huomioiden. Uudisrakentaminen tukee tällöin myös palveluiden kehittämistä ja edesauttaa toimivan ja edullisen kunnallistekniikan toteutumista. Kyläalueiden tiivistämisen vaikutukset rakennettuun ympäristöön jäävät kaiken kaikkiaan melko vähäisiksi.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian mukaisesti kaavoituksella turvataan riittävien luonnontilaisten alueiden säilyminen ja ekosysteemipalvelut, jolloin myös kyläalueiden lähiluonto säilyy rikkaana ja monipuolisena.

Nykyinen tieverkko palvelee myös uusien lomarakennuspaikkojen tarpeita. Lomarakennuspaikat sijaitsevat pääasiassa rannan ja yhdysteiden välisellä alueella ja tukeutuvat rakennuspaikkojen liittymien välityksellä yhdysteihin. Uusia yhteystarpeita ei ole. Vaikutukset yleiseen tieverkkoon jäävät tältä osin vähäisiksi.

Kaavan toteuttaminen vie kymmeniä vuosia. Kaavalla ei ennakolta arvioiden ole merkittävää vaikutusta ilmastostrategiaan.

8.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan

Alueelle laaditun maiseman luokitusesityksen perusteella Muojärven ja siihen liittyvien vesistöjen rantavyöhykkeet on osoitettu kokonaan arvokkaana maisema-alueena. Alueen maisemakuvalle on ominaista veden äärelle, vaikkakaan ei välttämättä ihan rantaan, paikallisten varteen nauhamaisesti sijoittuva asutus ja kylien viljelyalueet, jotka tulee jättää rakentamien ulkopuolella tulevan rakentamisen sijoituksessa. Rakentamista on pyrittävä sijoittamaan siten, että se noudattelee perinteisiä asutuksen sijoittumispaikkoja, jolloin se sulautuu parhaiten maisemaan.

Rakentamisen luonne on muuttunut maatilain pihapiiristä omakotitalon pihapiiriksi. Talousrakennuksia (tuotantorakennuksia) ei juurikaan enää tarvita kuten ei ympäröiviä peltojakaan. Oma vaikutuksensa on myös ympäristölupamenettelyllä ja suojaetäisyyksillä. Rakennusten määrä on vähentynyt, rakennusten luonne ja ulkoasu ovat muuttuneet. Muutoskehitys tulee väistämättä jatkumaan. Rakentamisen myötä kylän ilme muuttuu vähitellen asutummaksi mutta ei välttämättä aukeammaksi. Rakennuspaikat on sijoitettava metsäsaarekkeiden yhteyteen ja peltojen reunamille. Peltopinta-ala ei saa pienentyä uusien rakennuspaikkojen takia.

Kylliin ei ole rakentamispaineita. Rakentaminen saattaa kuitenkin vilkastua, kun tehokkuus kasvaa ja luvan saanti siten helpottuu.

Ranta-alueilla rakentaminen tulee luonnollisesti rikkomaan vielä nykyisin rakentamattomana säilyneiden ranta-alueiden maisemaa. Tältä osin maisemallinen rakenne tulee muuttumaan. Toisaalta näkymien umpeenkasvu on ongelmana paikoin järvien rannoilla. Nykyisiä kyläalueita tiivistämällä ja uusien rakennuspaikkojen myötä olemassa olevat tilat ja pihapiirit voidaan säilyttää elinvoimaisena ja sitä kautta ylläpitää alueelle

tyypillistä hoidettua maisemaa. Maisemallisesti arvokkaat pellot säilyvät pääosin rakentamattomina viijelyskäytössä kylien ympärillä.

8.3 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Kaavan ei ole tarkoitus vaikuttaa olemassa arkeologiseen kulttuuriperintöön. Muinaismuistoinventoinnin tulokset on otettu huomioon kaavaluonnoksessa siirtämällä ja rajaamalla tuleva rakentaminen muinaismuistokohteiden ulkopuolelle. Arkeologisesti arvokkaat kohteet ja alueet on huomioitu kaavassa omilla kaavamerkinnöillään.

8.4 Työpaikat ja palvelut

Alueen kaavaratkaisulla pyritään osaltaan tukemaan kesä- ja talviajan virkistysmahdollisuuksia ja tähän liittyvien palveluiden kehittymistä.

Kaavassa on osoitettu loma-asumiseen varattuja alueita. Loma-asukkaiden käyttävät kunnan palveluja ja tuovat siten toimeentuloa ja työtä kuntaan. Loma-asukkaiden paikkakunnalle tuoma lisäostovoima näkyy vähittäis-, maatalous-, tekstiili- ja huolto-asepalveluiden kaavassa. Kaavalla ei ole rajoitettavaa tai toimintaa vaikeuttavaa vaikutusta maataloustuotantoon tai muihin elinkeinoihin. Kaavan vaikutukset työpaikkojen ja palvelujen kehittymiseen on kokonaisuudessaan positiivinen.

Kaavan toteuttaminen vaikuttaa alueen työllisyyteen ja yritystoimintaan myös rakentamisen kautta. Rakennusten suunnittelu ja rakennustyöt työllistävät henkilöitä paitsi suoraan rakentamisen alalla myös välillisesti muilla toimialoilla. Välillisiä vaikutuksia syntyy rakentajien tarvitsemien välituotteiden mm. rakennustarvikkeiden ja palvelujen oston kautta.

8.5 Vaikutukset luonnonympäristöön

Rakentamisen aiheuttamat haitat luonnonympäristölle ovat luonteeltaan välittömiä tai välillisiä. Välittömiä vaikutuksia ovat rakennetun alueen alle jäävän alueen luonnontilan muuttuminen, kasvillisuuden menettäminen ja eläimistön vähintään osittainen menettäminen. Välillisesti häiriö voi ulottua kauemmaksikin, mm. liikenteen ja liikkumisen lisääntyminen aiheuttavat maaston kulumista ja meluhaittoja.

Kaavaratkaisun ympäristöllisenä tavoitteena on säilyttää alueen merkittävimmät luontoarvot. Merkittävimmät luontoarvot ovat mm. Natura-arvot, rantojen suojeleluohjelman ja tärkeän Suomen lintuveden arvot ja vapaat ranta-alueet.

Uudet rakentamisalueet on kaavassa sijoitettu luonto- ja maisemaseivetyksen mukaisten luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittävämpien alueiden ulkopuolelle. Kaavassa rakennuspaikat on pyritty osoittamaan luonnonoloitaan mahdollisimman kestäville alueille, jotta luonnonoloitaan arvokkaimmat alueet voidaan säästää rakentamattomana.

Merkittävimmän muutokset näkyvät ranta- ja matkailurakentamisen lisääntymisen myötä maisemassa. Rakentaminen ja hakkuut vähentävät luonnontilaisia metsäalueita. Vaikutusten merkitystä voidaan pienentää uudisrakentamisen sijoittamisella olemassa olevia rakennuspaikkojen välittömään läheisyyteen ja puustoisille alueille, myös rakennusten hyvällä suunnittelulla voidaan vaikuttaa erityisen paljon haittojen minimoimiseen.

Lisääntyvästä vesiliikenteestä linnustolle aiheutuu välillistä häiriötä ja sen vaikutusta linnustoon on vaikea arvioida. Lisääntyvän vesiliikenteen huippu ei onneksi ajoitu häiriöalittiimpaan pesintäaikaan kesän alkuun. Kaava ei tule merkittävässä määrin vaarantamaan luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden luontotyyppien eikä luonnovaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden luonnon ominaispiirteiden säilyttämistä.

8.6 Natura-alueet ja muut suojelualueet

Kaavan vaikutukset Muojärven Natura-alueelle aiheutuvat lähinnä rantojen vapaa-ajanasutuksen lisääntymisestä ja sen mukanaan tuomasta mahdollisesta vesistön rehevöitymisestä sekä lisääntyneestä vesiliikenteestä. Rantarakennuspaikkoja on osoitettu tiivistämään jo olemassa olevia rakennusalueita, jolloin jätevesimääräyksillä sekä kylien jätevesijärjestelmillä saadaan tästä aiheutuva mahdollinen kirkasvetistä Muojärveä rehevöittävä vaikutus minimoitua. Lisääntyvän vesiliikenteen aiheuttamaa häiriövaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena olevalle lintulajistolle voidaan lieventää ohjeistuksella sekä saarten pesimäaikaisilla mairinnousukielloilla.

8.7 Arvokas lajisto

Kaavassa on osoitettu luo-1- ja luo-2 -alueina luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävimmät kohteet ja luontotyyppien kokonaisuudet, joiden alueella saattaa esiintyä myös uhanalaisia (tiedossa olevaa) lajistoa sekä alueet joilla on potentiaalia niiden esiintymiselle. Osayleiskaava edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien kokonaisuuksien säilymistä.

Uhanalaisten lajien (tiedossa olevat) esiintymisalueet on otettu huomioon kaavassa osoitettujen uusien toimintojen tai rakennuspaikkojen sijoittelussa.

8.8 Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Uusien rakennuspaikkojen jätevesien käsittelyyn on annettu kaavassa ohjeita ja viitattu jätevesiasetukseen. Uusien rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee hoitaa siten, ettei pohjavettä pilata. Pinta- ja pohjavesien pilaantuminen on estetty rakennuspaikkojen sijoittelulla sekä tarkkoilla kaavamääräyksillä.

Alueelle ei ole osoitettu kaavassa pohjavesien laatua vaarantavia toimintoja. Kaavamääräysten ja asianmukaisen ohjauksen myötä vaikutukset pinta- ja pohjavesiin jäävät vähäiseksi.

8.9 Taloudelliset vaikutukset

Yleiskaavalla edistetään erityisesti järvialueen matkailuelinkeinon kehitystä, Kuusamon kaupungin toteuttaman strategian mukaisesti. Alueen kehittyminen merkitsee kunnan elinvoimaisuuden parantumista.

Suoria taloudellisia vaikutuksia kaavalla on lähinnä alueen maanomistajiin ja kaupunkiin. Kaavan rakennuspaikkojen toteuttaminen on käytännössä riippuvainen maanomistajista sekä alueiden toteuttamisesta.

Ympäristöuudistukseen asumiseen määritellyt rakentamismahdollisuudet tuovat kunnalle suoran tulon lisäksi myös välillistä tuloa mahdollisesti kunnan ulkopuolelta muuttavien uusien asukkaiden muodossa. Toisaalta kaupungin tulee turvata uusille asukkaalleen peruspalvelut, mikä aiheuttaa menoja.

Kaavan toteuttamisen myötä lisääntyvä majoituskapasiteetti tarjoaa mahdollisuuden vuosittaisten yöpymisvuorokausien lisääntymiseen. Yöpymisten lisääntyminen heijastuu suoraan matkailusta saataviin tuloihin. Matkailutulo koostuu välittömästä ja välillisestä tuloista. Välitön matkailutulo voidaan määrittellä matkailijoiden alueella käyttämäksi rahamääräksi. Välilliset tulovaikutukset syntyvät, kun välitöntä matkailutuloa saavat yritykset tekevät ostoja muilta yrityksiltä tuottaakseen matkailijoiden kysymä tavarointa ja palveluja.

Työllistyminen lisää kunnallisverotuloja sekä tulomuuttajien että työttömien työllistymisen aiheuttaman vaikutuksen kautta. Tulomuuttajien osalta vaikutus näkyy uusina verotuloina, työllistyvien osalta nykyisten verotulojen kasvuna.

8.10 Porotalous, maa- ja metsätalous

Porotaloudella on alueella tärkeä merkitys. Kehittyvänä elinkeinotoimintana se voi pitää myös tulevaisuudessa sivukylät asuttuina, voimistaa alueellisten perinteiden säilymistä sekä toimia omaleimaisena vetovoimatekijänä matkailun kehittämisessä. Porotaloutta puoltavat valmis infrastruktuuri ja alueen laidunalueet. Matkailun kehittymisen seurauksena porotalous voi nostaa liikevaihtoa suoramyynnillä mm. matkailuilytyksiin. Porotalous on toimiala, jolla on alueidenkäyttöllisiä tarpeita koko kaupungin alueella. Poroa ja porotaloutta hyödynnetään runsaasti matkailualueiden ja -keskusten imagotuottamisessa ja matkailumarkkinoinnissa. Maankäytön eri intressien vuoksi poronhoito on murroksessa ja mm. luontainen laidunkierto hakee uutta toimivaa mallia. Poroelinkeinoon kannalta osa alueista jää vajaakäytölle ja osa kuormittuu ylilaidunnuksella.

Metsätalouden harjoittaminen tuo tuloja alueelle mm. suorana metsätaloustulona ja työpaikkoina. Vaikutusta vahvistaa puun käyttö raaka-aineena sekä uusiutuvana kotimaisena energiavaranana. Avohakkuun tyypiset toimenpiteet heikentävät kuitenkin matkailun toimintaedellytyksiä ja loma-asumisen viihtyvyyttä, minkä vuoksi matkailutoiminnan ja retkeily- ja virkistyskäytön kannalta arvokkaille alueille, eli rantavyöhykkeelle, on annettu kaavamääräyksiä ja ohjeita metsänkäsittelyyn.

8.11 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Kaavassa ei ole osoitettu uudisrakentamista vesistöjen rantavyöhykkeitä lukuun ottamatta. Kaavalla pyritään ohjaamaan pääasiassa loma-asutusta rannoilla sekä lisäksi pysyvää asutusta Sossonniemen ja Törmäsenvaaran kyliin. Tämä lisää ja monipuolistaa alueen sosiaalista rakennetta ja tukee eri vuodenaikoina kylien toimintaa. Kaavalla osoitettavat yhteiset

venealkama- ja uimarantapaikat palvelevat myös muita kuin ranta-alueen varsinaisia käyttäjiä.

Alueen asuinoloihin ja asumiseen tämän kaavan merkitys näkyy alueella liikkuvien ja tilapäisesti oleskelevan ihmismäärän lisääntymisenä. Vaikutukset ovat lähinnä paikallisia ja kokonaisuudessaan melko vähäisiä

Alueella on jo nykyisellään veneilyyn, melontaan, retkeilyyn, hiihtämiseen ja moottoriurheiluluun soveltuvia reittejä. Osayleiskaavassa on osoitettu laajoja sisämaan alueita maa- ja metsätalousalueiksi sekä virkistyskäyttöön soveltuvia alueita ja reittejä, mikä osaltaan tukee eri käyttäjäryhmien vapaa-ajan toimintoja ja monipuolistaa sosiaalista ympäristöä. Asukkaiden ja matkailijoiden virkistysmahdollisuudet lisääntyvät uusien palvelujen ja latu-, patikka- ja moottorikelkkareittien tarjonnan ansiosta. Toisaalta lisääntyvät reitit ja rantarakentaminen rajoittavat paikoin vapaata luonnossa liikkumista. Rakentamattomia luonnontilaisia alueita on kuitenkin edelleen tarjolla runsaasti.

Uusien työpaikkojen myötä alueen ikärakenne tulee nuorentumaan. Asukkaiden, maanomistajien ja yrittäjien tietoisuus alueen ympäristöoloista, maankäytöllisestä nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista siten myös lisääntyvät.

9. TOTEUTUS

Kaavan toteutumisesta uusien rakennuspaikkojen osalta vastaavat maanomistajat. Valtion tehtävä on huolehtia yleisten teiden tien-pidosta ja kunta/vesiosuuskunta vastaavat yleisen vesihuollon järjes-tämisestä. Kaupunki vastaa myös alueen kaavoituksen, rakennuslupa- yms. suunnitelmien hyväksymisestä ja ohjaamisesta.

Kaavaselostusta täydennetään suunnitteluprosessin edetessä.

